

Vysoká škola ekonomická v Praze
Fakulta mezinárodních vztahů

Bakalářská práce

2017

Kateřina Malická

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMICKÁ V PRAZE

Fakulta mezinárodních vztahů

Studijní program: Mezinárodní ekonomické vztahy

Obor: Mezinárodní studia – diplomacie

Zahraničně politické postoje a vize kandidátů na amerického prezidenta

Vypracovala: Kateřina Malická

Vedoucí bakalářské práce: prof. PhDr. Vladimíra Dvořáková, CSc.

2017

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Zahraničně politické postoje a vize kandidátů na amerického prezidenta“ vypracovala samostatně a že jsem uvedla všechny použité prameny a literaturu, ze které jsem čerpala, v přiloženém seznamu.

V Praze dne 2. května 2017

.....

Kateřina Malická

Poděkování

Ráda bych poděkovala vedoucí své bakalářské práce prof. PhDr. Vladimíře Dvořákové, CSc. za vedení práce, za velmi cenné rady a připomínky a za podporu a čas, který mé práci věnovala.

Abstrakt

Cílem této bakalářské práce je analýza prostoru věnovanému zahraniční politice během volební kampaně před americkými prezidentskými volbami v roce 2016 a rozbor postojů kandidátů k vybraným zahraničně politickým tématům.

Hlavními výzkumnými otázkami jsou: Jaký prostor věnovali kandidáti zahraniční politice na svých oficiálních webových stránkách? V jakých zahraničně politických otázkách se kandidáti rozcházel a v jakých se naopak shodovali? Jaká byla konzistentnost jejich projevů po dobu kampaně? Obsah práce je tvořen převážně obsahovou analýzou a v poslední kapitole je využita metoda komparace různých objektů za stejných podmínek.

Práce je rozčleněna do čtyř kapitol. První kapitola uvádí tradice a základní rysy zahraniční politiky USA a objasňuje roli jejích aktérů. Druhá kapitola vysvětluje specifické rysy amerického volebního systému a popisuje průběh voleb a jejich výsledky a rozebírá prostor věnovaný zahraniční politice během televizních debat. Třetí část zkoumá, do jaké hloubky se věnují kandidáti zahraničně politickým tématům na jejich oficiálních webových stránkách. Poslední část pak analyzuje a porovnává konkrétní postoje kandidátů k vybraným zahraničně politickým tématům.

Klíčová slova

Americké prezidentské volby 2016, Zahraniční politika USA, Předvolební kampaň, Hillary Clintonová, Donald Trump

Abstract

The objective of this thesis is to analyze the extent in which candidates discussed foreign policy during the presidential campaign in 2016 and their positions to certain foreign policy issues.

The primary research questions are: In what extent did the candidates discuss foreign policy issues on their official websites? On which foreign policy issues did the candidates agree and disagree on? What was the consistency of their opinions throughout the campaign? The content of this thesis is created mostly by using a content analysis and the method used in the last chapter is a comparison of different objects under the same conditions.

The thesis is divided into four chapters. The first chapter presents the traditions and basic features of American foreign policy and explains the role of its main actors. The second chapter explains specific features of the American election system and describes the election process and the results and analyzes the time devoted to foreign policy during presidential debates. The third part examines the space that the candidates devoted to foreign policy issues on their official websites. The last part analyzes and compares particular stances of the candidates on selected foreign policy issues.

Key words:

US Presidential Election 2016, US Foreign Policy, Presidential Campaign, Hillary Clinton, Donald Trump

Obsah

Úvod.....	9
1. Tradice a základní rysy zahraniční politiky USA.....	11
1.1 Tradice zahraniční politiky USA.....	11
1.2 Aktéři americké zahraniční politiky.....	14
2. Prezidentské volby v roce 2016, způsob voleb a volební výsledky.....	18
2.1 Specifika amerického volebního systému.....	18
2.2 Prezidentské volby v roce 2016.....	20
3. Prostor pro zahraniční politiku na oficiálních webových stránkách kandidátů...26	
3.1 Zahraniční politika Hillary Clintonové na internetu.....	26
3.2 Zahraniční politika Donalda Trumpa na internetu.....	28
4. Zahraniční postoje a vize kandidátů.....	35
4.1 Írán.....	35
4.2 Islámský stát a terorismus.....	38
4.3 Imigrace.....	41
4.4 Rusko.....	45
4.5 Souhrnné shrnutí zahraničních postojů jednotlivých kandidátů.....	48
Závěr.....	49
Seznam zdrojů.....	52
Literatura.....	52
Prameny.....	52
Mediální a internetové zdroje.....	58

Seznam obrázků a tabulek

Obrázek 1: Výsledky prezidentských voleb 2016.....24

Tabulka 1: Zahraniční postoje kandidátů k vybraným tématům.....48

Úvod

V roce 2016 proběhly ve Spojených státech amerických 45. prezidentské volby. Vzhledem k tomu, že Spojené státy americké jsou jednou z nejmocnějších zemí světa, mají volby jejich prezidenta ohromný vliv i na zbytek planety. S volbou prezidenta nevolí Američané pouze hlavu státu, nýbrž také hlavu vlády a největší armády na světě. Prezidentské volby v USA jsou stěžejní jak pro Ameriku, tak pro celé mezinárodní společenství.

Cílem této práce je analýza prostoru věnovanému zahraniční politice v prezidentských debatách a na internetu a srovnání vizí a postojů a konzistentnosti projevů jednotlivých kandidátů k vybraným zahraničně politickým tématům probíraných ve volbách v roce 2016. Hlavní otázky, které si v práci kladu, jsou: Jaký prostor věnovali kandidáti zahraniční politice na svých oficiálních webových stránkách? V jakých zahraničně politických otázkách se kandidáti rozcházelí a v jakých se naopak shodovali? Jaká byla konzistentnost jejich projevů po dobu kampaně?

První část práce se zabývá tradicemi a základními rysy a také hlavními aktéry americké zahraniční politiky. Nejprve jsou popsány historické tradice americké zahraniční politiky a směry, kterými se ubírala a dále také osobnosti a události, které ji v průběhu jejího formování ovlivňovaly. Vysvětlují také způsob fungování zahraniční politiky ve Spojených státech amerických. Objasněny jsou dále funkce a pravomoci důležitých aktérů zahraniční politiky USA. V této části práce se opírám o knihy českých autorů vysvětlujících zahraniční politiku USA (Oskar Krejčí: Zahraniční politika USA: ideje, doktríny a strategie¹) a zároveň také o knihy autorů zahraničních (Glenn Hastedt: American foreign policy: past, present, and future² a Loch Johnson: America as a world power: foreign policy in a constitutional Framework³). Dále čerpám také z publikace vysvětlující americký politický systém (Vladimíra Dvořáková: Spojené státy americké: společnost a politika⁴).

Druhá část práce popisuje způsob voleb v USA všeobecně a dále se zabývá konkrétně průběhem voleb v roce 2016 a jejich výsledky. Nejdříve jsou popsány specifické rysy

¹ KREJČÍ, Oskar. (2009): Zahraniční politika USA: ideje, doktríny, strategie. Praha: Professional Publishing. 435 s. ISBN 978-80-86946-68-9

² HASTEDT, Glenn P. (2015): American foreign policy: past, present, and future. Tenth edition. Lanham: Rowman & Littlefield. 407 stran. ISBN 978-1-4422-4161-9

³ JOHNSON, Loch K. (1995): America as a world power: foreign policy in a constitutional framework. New York: McGraw-Hill. 539 stran. Druhá edice. ISBN 0-07-032716-5

⁴ DVOŘÁKOVÁ, Vladimíra (2002). Spojené státy americké: společnost a politika. Praha: Libri. 298 stran. ISBN 80-7277-141-8

amerických prezidentských voleb a jejich celkový průběh. Dále už jsou popsány volby v roce 2016 a jejich hlavní kandidáti. Následně jsou tu rozebrány prezidentské debaty a to hlavně ohledně otázek týkajících se zahraniční politiky a prostoru, který bych zahraniční politice v debatách věnován. V této části čerpám převážně z videí debat a jejich přepisů (www.politico.com). Důležitým zdrojem jsou také průzkumy veřejného mínění (www.realclearpolitics.com).

Třetí část práce zkoumá, jaký prostor věnovali kandidáti tématům zahraniční politiky na internetu. V této části se zabývám tím, jaká témata kandidáti probírali na svých oficiálních webových stránkách a do jaké hloubky se jednotlivým tématům věnovali. Následuje také rozbor toho, jaká témata kandidáti na internetu pokryli a jak moc pro ně byla důležitá. V této části jsem čerpala z oficiálních webových stránek Hillary Clintonové (www.hillaryclinton.com) a z oficiálního webu Donalda Trumpa: (www.donaldjtrump.com).

V hlavní části práce se již zabývám zahraničně politickými postoji a vizemi kandidátů na prezidenta v roce 2016. Konkrétně v této části analyzuji postoje k vybraným tématům zahraniční politiky a těmi jsou jaderná dohoda s Íránem, boj s Islámským státem, imigrace a postoj kandidátů k Rusku. Nyní již analýza probíhá na základě různých zdrojů a to nejen z oficiálních webových stránek kandidátů. Čerpám zde převážně také z proslovů kandidátů, z jejich veřejných prohlášení a jiných článků na internetu. Jedním z hlavních zdrojů v této části jsou opět televizní debaty. Tato část zkoumá postoje kandidátů k výše zmíněným zahraničně politickým tématům, dále srovnává, kde se kandidáti shodovali a kde naopak rozcházeli a analyzuje také konzistentnost jejich projevů. Na konci práce lze najít tabulku, ve které jsou výsledky této analýzy stručně vysvětleny.

Metodou psaní práce je převážně obsahová analýza prezidentských debat, projevů kandidátů a internetových článků. Při porovnávání zahraniční politiky jednotlivých kandidátů je využita metoda komparace různých objektů za stejných podmínek.

1. Tradice a základní rysy zahraniční politiky USA

1.1 Tradice zahraniční politiky USA

Spojené státy si udržují na poli mezinárodních vztahů silnou pozici. Díky své výhodné poloze, rozsáhlému území, počtu obyvatel a silné ekonomice se z nich stala supervelmoc. Při zkoumání základních faktorů, které ovlivňovaly a ovlivňují zahraniční politiku USA, musíme vycházet z určitých historických tradic, různých státních doktrín či vojensko-politických strategií. Důležitým zdrojem formování byly také programy dvou hlavních stran, demokratů a republikánů. Významné byly také názorové linie uvnitř těchto politických stran a odlišné tradice, které v různých dobách různými způsoby výrazně ovlivňovaly formování cílů zahraniční politiky. Dalším důležitým faktorem byli prezidenti a další osobnosti z oblasti zahraniční politiky, jejich potenciál, schopnosti a způsoby jednání (Krejčí, 2009, s20).

Je nutné zdůraznit, že zlomové milníky při vytváření zahraniční politiky představují války a doktríny. Doktríny představují „plány, jak představu o národních zájmech přeměnit v realitu“ a dají se definovat jako „relativně systematizované a zpravidla formálně schválené soubory představ a hesel, které určují priority jak mezi politickými cíli, tak i způsoby jejich dosažení. Jsou to oficiální koncepce užití moci státu na mezinárodním poli a hlavní hodnotová orientace zahraniční politiky.“ (Krejčí, 2009, s. 20). Začneme tedy hlavními doktrínami.

Podíváme-li se na dějiny zahraniční politiky USA, zjistíme, že osciluje mezi izolacionismem a intervencionismem. Izolacionismus představoval politiku nezasahování, kdy se Spojené státy měly soustředit na národní zájmy Ameriky a stranit se událostem, jež se děly ve zbytku světa. První z jednoznačně izolacionistických doktrín byla Monreova doktrína z roku 1823 (Hastedt, 2000, s. 32). Pátý prezident USA a republikánský demokrat James Monroe ve své doktríně zmiňuje, že během válek v Evropě týkajících se pouze evropských zemí, Amerika nezasahovala a ani zasahovat nebude. Vysvětluje, že politické systémy jiných spojenců jsou zásadně odlišné od těch amerických, a tudíž by jakékoliv zbytečné zásahy mohly ohrozit americký mír a bezpečnost. Považoval za důležité udržovat kultivované a přátelské vztahy se svými spojenci a uskutečňovat jednání bez použití síly, aby byla zachována bezpečnost na obou stranách.⁵ Monroe však nebyl prvním, kdo izolacionismus zmínil. Již prezident George Washington ve svém Projevu na rozloučenou zdůrazňoval, že je důležité na poli mezinárodních vztahů rozšiřovat obchodní styky, ale zároveň snižovat styky politické na nejnižší možnou

⁵ <http://www.presidency.ucsb.edu/ws/?pid=29465>

míru.⁶ I třetí americký prezident a autor Deklarace nezávislosti Thomas Jefferson ve svém inauguračním projevu prohlásil, že „ať jde o jakýkoliv národ, mír obchod a čestné přátelství by mělo být zachováno s každým, avšak utváření aliancí ani s jedním“⁷ (Woolley a Peters, 2017).

Spojené státy ještě nebyly na přelomu 18. a 19. století taková velmoc, aby mohly zásahy do Evropských záležitostí využít ve svůj prospěch, a právě proto se většina prezidentů uchýlovala k politice izolacionismu. V tehdejších podmínkách totiž ještě neměly USA v mezinárodních vztazích takovou pozici, aby případně dokázaly situaci v Evropě nějak zásadně změnit. Oproti izolacionismu stojí intervencionismus, jež má v Americké zahraniční politice také významnou roli. Tato politika spočívá v ochraně národních zájmů prostřednictvím aktivní zahraniční politiky (Hastedt, 2000, s. 32). Zahraniční politika USA se během svého formování přikláněla v různých obdobích k různým směrům.

Po druhé světové válce začíná americkou zahraniční politiku ovlivňovat další faktor a tím je členství a aktivní účast v různých mezinárodních organizacích. USA se staly členy Organizace spojených národů (OSN), Mezinárodního měnového fondu (IMF), Světové banky, nebo Všeobecné dohody o clech a obchodu (GATT) a dnes už jsou členy také Světové obchodní organizace (WTO). Přístup Spojených států se změnil natolik, že nejenže se zapojily do mezinárodních organizací, ale dokonce začaly určovat jejich chod (Krejčí, 2009, s. 25).

Hodnotové a ideové zakotvení zahraniční politiky USA ovlivnila vize *zjevného předurčení* (Manifest Destiny). Jedná se o „představu o vyšších ctnostech amerického lidu a jeho institucí, a to někdy až v podobě anglosaské nadřazenosti“ (Krejčí, 2009, s. 59). Tato vidina nastolila myšlenku převládající převážně v 19. století, že Spojené státy mají na zemi jasnou misi, a to dobýt západní území Ameriky a poté šířit Bohem požehnanou demokracii a křesťanství do ostatních částí světa (Johnson, 1991, s. 26). Poprvé zmínil Manifest Destiny novinář John L. O'Sullivan v roce 1845, který předvídal expanzi, jež měla umožnit během stalet dosáhnout až 250 milionů občanů na území USA (Dvořáková, 2002, s. 80). V článku Velká národní budoucnost píše, že národní štěstí, velikost a jejich stálost spočívá v demokracii. Zdůrazňuje také, že „Amerika byla předurčena pro lepší činy“ a že „tento národ zrozený z národů je předurčen ukázat lidstvu dokonalost božích principů“⁸ (O'Sullivan, 1839).

⁶ <http://www.presidency.ucsb.edu/ws/?pid=65539>

⁷ <http://www.presidency.ucsb.edu/ws/?pid=25803>

⁸ http://www.durmushocaglu.com/data/kutuphane/17_The_Great_Nation_of_Futurity.pdf

Za určitý přelom, jež výrazně ovlivnil hodnotové zakotvení zahraniční politiky USA, byla politika prezidenta Cartera (1977-1981). Jimmy Carter slíbil zahraniční politiku, jež měla být demokratická, založena na důležitých hodnotách a využití síly a vlivu pro dodržování lidských práv. Toho chtěl dosáhnout soustředěním americké zahraniční politiky na prosazování lidských práv a řešení regionálních problémů místo toho, aby kontroloval každý pohyb, jež v tu dobu udělal Sovětský svaz (Hastedt, 2000, s. 53).

Již ve svém Inauguračním projevu z 20. ledna 1977 Carter řekl, že „náš závazek k lidským právům musí být neomezený, naše právo spravedlivé a přírodní krásy udržované, silnější by neměl pronásledovat slabšího a lidská hrdost musí být rozšiřována“. Zdůrazňoval, že je důležité nezasahovat v cizích zemích, jelikož by to mohlo narušit domácí stabilitu⁹ (Woolley a Peters, 2017).

Lidská práva pramení z idealistické tradice americké zahraniční politiky. Idealismus je v běžné literatuře často spojován s liberalismem. Liberalismus hraje v zahraniční politice USA vždy významnou roli, jelikož je spojen s prosazováním demokracie a multilateralismem, jež klade důraz na prosazování zájmů USA především pomocí mezinárodních organizací s respektem k mezinárodnímu právu (Krejčí, 2009, s. 241-242). Podle idealismu není nutné řešit konflikty hned silou. Důležitá je v mezinárodních vztazích hlavně etika, morálka a humanitární akce. Naproti idealismu stojí realismus, který klade důraz na boj o moc a obrany národních zájmů pomocí síly. Státy by podle realismu neměly při hájení svých zájmů a bezpečnosti spoléhat jen na mezinárodní organizace a mezinárodní právo (Krejčí, 2009, s. 208).

Spojené státy jsou považovány za vůdce západního světa nejen kvůli své síle, ale také kvůli svému neúprosnému prosazování lidských práv, demokracie a svobody na celém světě. Svůj vliv má i snaha o hodnotové zakotvení a ideové zdůvodnění zahraniční politiky. Morální zásady USA velmi často ovlivnily směr zahraniční politiky a je tomu tak dodnes (Johnson 1999, s. 381). Američané vždy věřili, že „aplikací obecné mravnosti či práva na mezinárodní politiku lze změnit světový politický systém“ (Krejčí, 2009, 245).

Vítězství ve studené válce určilo USA roli hegemonu, díky čemuž začal v jeho zahraniční politice převládat unilateralismus. To znamená, že Spojené státy začaly v mezinárodních vztazích jednat spíše samostatně a převážně se soustředily na své vlastní

⁹ <http://www.presidency.ucsb.edu/ws/?pid=6575>

zájmy. Přestaly se přizpůsobovat zájmům ostatních států a mezinárodních institucí (Krejčí, 2009, s. 257).

1.2 Aktéři americké zahraniční politiky

Podle článku II Ústavy Spojených států přísluší výkonná moc prezidentu Spojených států amerických, což znamená, že má ohromný vliv i na zahraniční politiku, jelikož ta je součástí moci výkonné. Dále je prezident vrchním velitelem armády i loďstva a zároveň domobrany v jednotlivých státech, pokud vykonávají službu pro celé státy. Prezident má moc s doporučením a souhlasem Senátu uzavírat mezinárodní smlouvy za předpokladu, že dvě třetiny přítomných senátorů vysloví souhlas. Prezident nominuje a na radu a se souhlasem Senátu také jmenuje velvyslance, ministry a konzuly¹⁰ (US History, 2017).

Americký prezident určuje směr zahraniční politiky, její plán, a i hlavní prostředky. Dále jmenuje důležité funkcionáře, jež dále vstupují do procesu vytváření zahraniční politiky. Jsou to ministři zahraničí, obrany a financí. Jmenuje také ředitele Národní zpravodajské služby (CIA) se souhlasem Senátu, a své asistenty v otázkách národní bezpečnosti bez souhlasu Senátu. Prezident určuje také styl rozhodování a řízení zahraniční politiky. Sám prezident někdy bývá v čele diplomatických delegací, což z něj dělá také hlavního diplomata USA (Krejčí, 2009, s. 330). Prezident nejenže jmenuje velvyslance USA, nýbrž také přijímá velvyslance jiných zemí. Tato pravomoc dává prezidentovi velkou moc při tvorbě zahraniční politiky, jelikož přijímání velvyslanců znamená uznání vlády země, kterou zastupuje (Dvořáková 2002, s. 126).

Zahraniční politika je v určitém rámci tradic vždy výrazně ovlivňována také osobností amerického prezidenta. James David Barber se pokusil klasifikovat druhy osobností prezidentů USA. Ti jsou podle množství energie vložené do funkce určováni jako aktivní či pasivní a podle osobního uspokojení z výkonu jako pozitivní či negativní. Aktivně-pozitivní prezidenti jsou sebevědomí, flexibilní a vytvářejí příležitosti. Zároveň si užívají svou funkci a moc využívají k dosažení výsledků. Aktivně-negativní prezidenti jsou nátlakoví a používají sílu spíše k seberealizaci. Mají sklon k tvrdosti a pesimismu. Pasivně-pozitivní prezidenti jsou lehce ovlivnitelní a manipulovatelní. Nejsou moc iniciativní, ale navenek optimističtí. A nakonec Pasivně-negativní prezidenti jsou spíše stáhnutí zpět a vyhýbají se moci i konfliktům (Hastedt

¹⁰ <http://www.ushistory.org/documents/constitution.htm>

2000, s. 183-184). Pomocí klasifikace charakteru prezidenta, lze pak relativně předpovědět, jak se bude chovat ve své funkci a jak zahraniční politiku uchopí.

Zahraničněpolitická zkušenost zvolených prezidentů je čím dál tím nižší. Před první světovou válkou byl každý z nich v minulosti buď ministr zahraničí nebo jiný ministr, velvyslanec či generál. Někteří měli zkušenost dokonce s několika těmito funkcemi, zatímco po druhé světové válce byli skutečně zkušení v oblasti zahraniční politiky jen Eisenhower jako bývalý ministr zahraničí a generál Nixon jako Eisenhowerův vice prezident a George Bush starší, jenž zastával několik vysokých politických a diplomatických funkcí a také působil jako vice prezident (Krejčí, 2009, s. 331).

Při formování zahraniční politiky nehraje důležitou roli pouze prezident, ale také Národní bezpečnostní rada (NSC), která vznikla, aby prezidentovi radila ohledně vnitrostátních, zahraničních a vojenských politik vztahujících se k národní bezpečnosti, a aby tak byla kooperace v těchto záležitostech efektivnější (Zákon o národní bezpečnosti, 1947, s. 7). Členy NSC jsou v současné době samozřejmě prezident, viceprezident, ministr zahraničí, obrany a financí a dále také poradce prezidenta pro otázky národní bezpečnosti. Jako poradci působí šéf sboru náčelníků štábu, ředitel CIA, šéf prezidentské kanceláře, právní poradce prezidenta a poradce pro ekonomické otázky. NSC má samozřejmě dále ještě svůj vlastní personál. V otázkách národní bezpečnosti má prezident svého poradce. Poradci pro otázky národní bezpečnosti byli v minulosti třeba Henry Kissinger nebo Condoleeza Rice. V současné době řídí provoz NSC a dodává prezidentovi informace, které znát potřebuje, kromě těch, které znát chce. Také udržuje chod procesů ve směru, ve kterém chce, aby se pohybovaly (Krejčí, 2009, s. 335-336).

Pravomoci prezidenta v zahraniční politice jsou, podobně jako v jiných oblastech, vyvažovány kongresem. A jsou zde i jisté nejasnosti a vnitřní spory. Kongres má totiž v této oblasti několik velmi důležitých pravomocí, jež upravuje Ústava v článku I, oddíl 8. Například Kongres řídí obchod se zahraničím a mezi jednotlivými státy. Vymezuje a trestá pirátství a zločiny spáchané na širém moři a veškerá provinění proti mezinárodnímu právu. Kongres vyhláší válku a vytváří pravidla zahrnující dobytí zemí či vod. Dále povolává a podporuje armádu, loďstvo a vytváří předpisy pozemních a námořních sil¹¹ (US History, 2017). V původním znění Ústavy měl Kongres právo „vést“ války, což bylo upraveno na „vyhlášovat“,

¹¹ <http://www.ushistory.org/documents/constitution.htm>

jelikož pravomoc vést války náleží prezidentovi jako vrchnímu veliteli ozbrojených sil. Kongres nemá pravomoc ukončit válku, ta musí být ukončena prezidentem spolu se Senátem formálně mezinárodní smlouvou (Krejčí, 2009, s. 343). Vztah kongresu a prezidenta ohledně vedení války upravuje Zákon o válečných pravomocech z roku 1973. Byl schválen při dozvucích války ve Vietnamu a limituje prezidentovu schopnost poslat americké vojáky do oblastí konfliktu bez souhlasu Kongresu. Podle tohoto zákona může prezident vyslat vojáky do boje bez souhlasu Kongresu na 60 dní. Tuto dobu pak může prezident bez souhlasu Kongresu prodloužit o 30 dalších dní v případě, že je to nutné pro bezpečné stažení amerických vojáků, čili celkem na 90 dní (Krutz a Peake, 2009, s. 24).

Aktérů, kteří mají vliv na zahraniční politiku, je několik. Po vysvětlení těch nejdůležitějších je jasné, že pravomoci prezidenta a Kongresu jsou vyvažovány tak, aby chod zahraniční politiky neovlivňoval pouze jeden orgán. I tak je však možné Ústavu svým způsobem obejít. Jak již bylo zmíněno, mezinárodní smlouvy musejí být schválené Senátem. Aby se prezidenti a ministři vyhnuli potížím při jejich schvalování, začali uzavírat tzv. *mezivládní úmluvy* (executive agreements), které schvalování Senátu nepodléhají. Za poslední dvě stovky let uzavřely USA skoro devětkrát více mezivládních úmluv než smluv, které vyžadují souhlas Senátu (Krejčí, 2009, s. 346). Roku 1937 stanovil Nejvyšší soud, že mezivládní smlouvy mají stejnou sílu jako mezinárodní smlouvy. Původně vznikly jako nástroj prezidenta a diplomatů, který jim umožňoval vyjednávat dohody se zahraničními vládami bez zdoluhavého procesu získání souhlasu Senátu, který mohl být někdy i překážkou. Prezidenti však začali občas využívat mezivládní smlouvy k účelům, které by schválení dvou třetinové většiny nezískaly. Například Franklin D. Roosevelt chtěl překonat omezení daná právě výše zmíněným izolacionismem a v roce 1940 uzavřel mezivládní smlouvu s Velkou Británií, která dala Británii padesát torpédoborců výměnou za určité námořní základny v Británii (Britannica, 2002). Využil mezivládní dohody také za druhé světové války, a to během Jaltské konference, kde se v Deklaraci o svobodné Evropě zavázaly vítězné mocnosti k tomu, že nechají na osvobozených evropských územích proběhnout svobodné volby. I Harry Truman uzavřel mezivládní smlouvu, a to po druhé světové válce Postupimskou dohodu, ve které se jednalo o rozdělení a následné vybudování Evropy. Mezivládní smlouvou byly také Pařížské dohody z roku 1973, které ukončily válku ve Vietnamu nebo například Sinajská dohoda z roku 1975, jež uváděla, že konflikty mezi Egyptem a Izraelem budou řešeny mírovými prostředky (New American nation, 2017).

Vztah Kongresu a Prezidenta se samozřejmě neustále mění. Buďto dominuje prezident a Kongres přijímá spíše pasivní roli, anebo se Kongres snaží do výkonu zahraniční politiky přímo zasahovat. Někteří prezidenti byli aktivnější, jiní pasivnější a otázkou teď tedy zůstává, jaký vztah bude utvořen mezi Kongresem a novým prezidentem a jaký postoj nový prezident zaujme k výkonu zahraniční politiky Spojených států amerických.

2. Prezidentské volby v roce 2016, způsob volby a volební výsledky

2.1 Specifika amerického politického systému

Pravidelné volby, jeden z hlavních symbolů demokracie, jsou samozřejmě nepochybnou součástí politického systému USA. Americký volební systém má tak specifické rysy, že je nutné vysvětlit průběh voleb a objasnit zvláštnosti amerického volebního systému.

Americké volby mají relativně pevně stanovené datum. Volby se v USA konají jednou za čtyři roky a vždy následující úterý po prvním pondělí v měsíci listopadu. (Dvořáková, 2001, s. 219) Volební proces probíhá podle typického cyklu. Na jaře rok před volbami oznamují kandidáti svou kandidaturu. Od začátku volebního roku do června probíhají primární volby a volební shromáždění stran a v létě pak strany pořádají konventy. V září a říjnu se kandidáti zastupující hlavní strany účastní prezidentských debat a v listopadu pak dojde k samotným prezidentským volbám (U. S. Department of State, 2016). V pondělí po druhé středě v prosinci se shromáždí volitelé v hlavním městě svého státu a provedou volbu. Kromě dvou států (Maine a Nebraska) by volitelé měli volit takového kandidáta, který získal v daném státě nejvíce hlasů. Po uskutečnění volby prezidenta v hlavních městech jednotlivých států jsou zapečetěné hlasy odeslány předsedovi Senátu a v lednu jsou hlasy na oficiálním zasedání obou komor sečteny. Vítěz je vyhlášen a 20. ledna pak následuje inaugurace nového prezidenta (Dvořáková, 2001, s. 211).

Konkrétně se dá tedy volební proces rozdělit do několika fází. Nejprve probíhají primární volby, takzvané primárky, jedno ze specifíků amerického volebního systému. Ty jsou v podstatě prvním krokem ke zvolení stranického kandidáta. V USA jsou kandidáti vybíráni z několika kandidátů stoupenci politické strany. Primárky začínají již v lednu volebního roku. Prezidentské primárky zahajují nominační proces výběrem delegátů za jednotlivé státy na celonárodní stranický konvent. Delegáti, kteří jsou spjati s konkrétními potenciálními kandidáty, jsou na konvent vybíráni buď v primárních volbách, nebo jsou voleni v tzv. volebních shromážděních (*caucuses*). Následují stranické konventy, v nichž delegáti vybírají kandidáta na prezidenta za danou stranu a zároveň je na nich také jmenovaným prezidentským kandidátem představen kandidát na funkci viceprezidenta (Dvořáková 2001, s. 205). Tyto volební sjezdy jsou jednou z nejvýznamnějších událostí americké politiky. Po nich se rozjíždí jednotlivé kampaně hlavních kandidátů.

Následuje hlavní část, a to prezidentské volby. Ty se také vyznačují jistými specifiky. Američtí voliči totiž fakticky nevolí prezidenta přímo, nýbrž prostřednictvím tzv. kolegia volitelů. Každému státu je určen počet volitelů podle jeho zastoupení v Kongresu. To znamená, že minimální počet volitelů jednoho státu jsou tři volitelé, jelikož každý stát má minimálně jednoho zástupce ve Sněmovně reprezentantů a dva senátory. Celkem je v USA 538 volitelů, a aby kandidát zvítězil, musí získat jejich nadpoloviční většinu, což znamená překonání hranice 270 a více volitelů. Nejvíce volitelů má Kalifornie, a to 55, zatímco nejméně mají například Wyoming nebo Washington D. C. se svými třemi voliteli. Volitelé jsou státní funkcionáři či osobnosti stran, avšak jejich jména se většinou na hlasovacích lístcích neobjeví. Ve většině státech funguje systém, kde kandidát s prostou většinou získaných hlasů bere všechny volitele. Jen u dvou států Maine a Nebraska mají šanci volitele získat i kandidáti z druhé strany (Dvořáková 2001, s. 209-211).

Tento systém v podstatě určuje směr kampaně. Každý kandidát se totiž nemůže soustředit na všech padesát států a musí tedy strategicky vybrat ty důležité. Toto rozhodnutí ovlivňuje jak počet volitelů států, tak také jejich tendence volit určité strany. Jsou totiž státy, které bývají demokratické a státy, jež tíhnou spíše k republikánům, avšak jsou také státy, u kterých není do poslední chvíle jasné, kam se přiklání, a právě na tyto *nerozhodné státy* (swing states), se kandidáti nejvíce soustřeďují. Vzhledem k tomu, že u všech států kromě Maine a Nebrasky získá vítězný kandidát všechny volitele, byť by vyhrál jen o velmi malé procento, vyplatí se investovat vše do států, u kterých není do poslední chvíle jasné, zda v den voleb zčervenají či zmodrají.

Nerozhodné státy jsou předpovídaný na začátku volebního cyklu, a to na základě jejich politické historie a počtu jejich volitelů. Pokud má stát hodně volitelů a v minulých volbách bylo vítězství v tomto státě velmi těsné, pak je tu velká šance, že právě tento stát se stane jedním z těch kolísajících. Většinou se jedná například o Floridu (29 volitelů), Pensylvánii (20 volitelů) či Ohio (18 volitelů). Dále rozhoduje také průzkum veřejného mínění, ten je však pro určení nerozhodných států relevantní až na konci léta či začátku podzimu. U nerozhodných států by měl být rozdíl mezi hlasy pro kandidáty méně než pět procent (Brown, 2016).

Do poslední chvíle nerozhodnutými státy byly ve volbách v roce 2016 Florida, Ohio, Pensylvánie, Wisconsin, New Hampshire, Minnesota, Iowa, Nevada, Colorado a Severní Karolína. Takzvanými korunovačními klenoty mezi Swing states jsou určitě Florida a Ohio, jelikož v posledních letech vítěz v těchto státech nakonec vyhrál celé volby. Florida se svými

29 volitelů a Ohio se svými osmnácti konstantně kolísají tam a zpět mezi stranami, a to většinou rozhodujícím směrem. Například Ohio nezvolilo kandidáta, který by nakonec prohrál, už od roku 1960. Florida se od tohoto trendu odchýlila od té doby jen jednou (Henderson a Lawler, 2017). Hlavní roli ve směru, kterým se nakonec nerozhodné státy přikloní, hrají převážně roli otázky ekonomicko-sociální, otázky imigrace či industrializace. Zahraniční politika kandidátů obvykle v tomto případě tolik nerozhoduje.

Nedílnou součástí amerických voleb je také bezpochyby volební kampaň, jež je po několik měsíců bedlivě sledována nejen celými Spojenými státy, ale také celým světem. Charakter kampaně ovlivnil v posledních desítkách let hlavně technologický rozvoj a také rozvoj dopravy. Kandidáti mají tudíž nejen možnost cestovat více do různých pro ně strategicky výhodných států v rámci kampaně, ale také mohou k propagaci své osoby využít reklamu, a to jak v rádiu, na plakátech či v televizi, nebo v posledních letech také internet, jež se stal jedním z nejhlavnějších prostředků kampaně, a to jak díky zpravodajství, tak díky sociálním sítím často využívaným přímo kandidáty osobně (Dvořáková, 2001, s. 214). Jedním z dalších velmi důležitých prostředků k projevu svých postojů a k získání voličů jsou prezidentské debaty, jež bývají nejsledovanějšími událostmi prezidentských voleb. Jsou pokaždé tři a každá se soustředí na určitá vybraná témata. Konkrétní témata a výsledky debat v roce 2016 budou rozebrány níže.

2.2 Prezidentské volby v roce 2016

V roce 2016 jsme byli svědky jedné z nejkontroverznějších prezidentských voleb, jaké doposud ve Spojených státech proběhly. Žádná kampaň zatím nebyla tak osobní, a tak negativní jako tato. Poprvé v historii byla kandidátkou jedné ze dvou hlavních politických stran zvolena žena. Naproti ní stál realitní magnát bez jakýchkoliv předchozích politických zkušeností, známý jako televizní celebrita.

Strana republikánů nominovala 21. července za svého prezidentského kandidáta podnikatele Donalda Trumpa. Na druhé straně byla demokraty 28. července 2016 nominována kandidátka na první prezidentku v americké historii Hillary Clintonová, bývalá první dáma, senátorka za stát New York a bývalá ministryně zahraničních věcí.

Donald Trump ve své kampani zdůrazňoval, že Amerika není tak silná, jak bývala a jako cíl deklaroval navrátit Americe její velikost. Soustředil se převážně na americké obyvatelstvo nespokojené se současnou situací, které vyžadovalo razantní změnu. Hillary zase ve své kampani vyzdvihovala myšlenku, že americký lid je silnější společně. Její kampaň byla soustředěna převážně na americké menšinové obyvatelstvo a sociálně slabší skupiny občanů.

Ani jeden z kandidátů si však přízeň svých voličů nezískal svou popularitou, ale právě naopak. Podle průzkumů z 18. srpna 2016 většina voličů udržovala své nepříznivé názory na oba kandidáty. Odmítavé postoje ke Clintonové byly jen lehce příznivější než ty k Donaldu Trumpovi. Negativní pocity ohledně Hillary vyjádřilo 59 procent registrovaných voličů, zatímco k Trumpovi 64. Obě čísla jsou velmi vysoká, což znamená, že většinu názorů na kandidáty ovlivnilo spíše to, koho v Bílém domě nechtěli. Clintonová měla u dotázaných voličů navrch převážně proto, že většina z nich byla názoru, že Trump nemá osobnost ani povahu, aby se stal prezidentem. Voliči měli dále pocit, že Clintonové záleží na voličích více než jejímu protivníkovi. Když šlo však o sdílení svých hodnot, upřímnost a důvěru, přiklonilo se více dotázaných k Donaldu Trumpovi. Dokonce i demokratů, kteří smýšleli o Hillary, jako o důvěryhodné kandidátce, bylo jen 23 procent, zatímco 35 procent republikánů nepochybovalo o důvěryhodnosti Donalda Trumpa. I když čísla zůstala od začátku oznámení nominací dvou kandidátů hlavních politických stran v podobném měřítku, což znamenalo větší naději pro Clintonovou, voliči nebrali výběr ani jednoho z kandidátů příliš pozitivně¹² (Hartig, 2016).

Jak bylo již výše zmíněno, debaty jsou naprosto nedílnou součástí voleb. První prezidentská debata v roce 2016 se konala 27. září v Hempsteadu na Univerzitě Hofstra ve státu New York, odkud oba kandidáti pochází. Témata, která byla v první debatě probírána byl směr, kterým se Amerika ubírá, či dosažení prosperity a zabezpečení Ameriky. Otázkám, jež souvisely se zahraniční politikou USA, bylo věnováno necelých třicet minut, což je skoro třetina debaty. Kandidáti byli dotazováni nejprve na zabezpečení před kybernetickými útoky, což vyústilo v debatu o vztazích s Ruskem. V rámci diskuze o hackerských útocích se také dostalo na téma boje s Islámským státem, a to nejen pomocí kybernetických prostředků. Dále se diskutovalo o schopnosti kandidátů zastávat funkci vrchního velitele ozbrojených sil. Dalším dotazem byla ochrana amerického obyvatelstva před terorismem a přesné plány, jak předejít takovýmto útokům, které by kandidáti implementovali. Dále se debata stočila od terorismu ve Spojených státech k boji s terorismem na Středním východě a byla diskutována spolupráce s tamními muslimy. Řada došla také na NATO. Řešilo se nedostatečné financování některými členskými zeměmi a role této organizace v předešlých konfliktech. Kandidáti mluvili o jaderných zbraních a hrozbách, které s sebou přináší jejich držení, a na tom, že se jedná o jednu z největších světových hrozeb, se shodli (Politico Staff, 2016).

¹² <http://www.nbcnews.com/storyline/data-points/poll-clinton-maintains-big-lead-voters-doubt-trump-s-temperament-n631351>

Trump sice po debatě prohlásil, že ji vyhrál, avšak průzkumy hovořily jinak. Podle průzkumu veřejného mínění bylo 62 procent dotázaných toho názoru, že vyhrála Clintonová a pouze 27 procent věřilo ve výhru Donalda Trumpa¹³ (Holland and Whitesides, 2016). Průzkum po první debatě také ukázal, že 45 procent registrovaných voličů by volilo Hillary, zatímco 41 procent by zvolilo Donalda Trumpa. Stále by však 56% registrovaných voličů nebylo vítězství Clintonové nakloněno a 61% si nepřálo, aby vyhrál Trump¹⁴ (CNN/ORC, 2016, s. 2-4).

Druhá prezidentská debata se odehrála v Saint Louis na Washingtonské Univerzitě ve státě Missouri 9. října 2016. Ta nejprve řešila osobní prohřešky kandidátů z minulosti, jejich nevhodná prohlášení či urážlivá tvrzení. Dále šlo o otázku zdravotní péče, rostoucí islámofobii a téma syrských uprchlíků a války v Sýrii, jmenování soudců nejvyšších soudů a energetickou politiku. Debata byla zakončena tím, že byli kandidáti dotázáni, zda by mohli popsat na tom druhém něco pozitivního. Zahraniční politice bylo ve druhé debatě věnováno přibližně jen něco málo přes dvacet minut, což je asi pětina debaty. Mluvílo se o tom, jakým způsobem by kandidáti řešili rostoucí islámofobii a jak by pomohli neradikálním muslimům ohledně osobních útoků na ně. Řešila se spolupráce s muslimskými komunitami v Americe a spojení s muslimy v rámci boje proti radikálnímu islámu. Na řadu přišla i otázka úplného zákazu vstupu muslimů do země a zpřísnění kontroly nově příchozích na území USA. Dále byl probírán příjem deseti tisíc syrských uprchlíků ve Spojených státech. Řešila se i válka v Sýrii a humanitární krize v Aleppu. Kandidáti byli dotázáni, jakým konkrétním způsobem by se s touto situací vypořádali a jak by ISIS z regionu vytlačili. (Politico Staff, 2016)

Podle průzkumu vyhrála i druhou debatu Hillary Clintonová, ovšem tentokrát bylo tohoto názoru 52,3 % respondentů. Trumpa jako vítěze vidělo 47,4 % dotázaných. To znamená, že rozdíl mezi hodnoceními se od první debaty o třicet procent snížil¹⁵. Trump tedy sice nevyšel ze souboje jako vítěz, ale jeho výstup byl oproti první debatě podle respondentů mnohem lepší (Steakin, 2016). Podle průzkumu Fox po druhé prezidentské debatě by 43 % registrovaných voličů volilo pro Clintonovou a 36 % by do Bílého domu poslalo Donalda Trumpa¹⁶ (Fox News, 2016, s. 2).

¹³ <https://www.aol.com/article/news/2016/09/27/hillary-clinton-donald-trump-first-u-s-presidential-debate/21480091/>

¹⁴ <http://i2.cdn.turner.com/cnn/2016/images/10/04/rel15a.-.2016.presidential.race.pdf>

¹⁵ <https://www.aol.com/article/news/2016/10/10/flash-poll-clinton-wins-the-second-presidential-debate/21577887/>

¹⁶ <http://www.foxnews.com/politics/interactive/2016/10/13/fox-news-poll-october-13-2016/>

Třetí debata se odehrála na Nevadské Univerzitě v Las Vegas 19. října 2016. V této poslední debatě byly řešeny otázky Nejvyššího soudu a právo na držení zbraní. Mluvílo se o interrupci a probírána byla i nelegální imigrace. Opět došlo i na jisté prohřešky kandidátů. Důležitou částí byla debata o ekonomice USA a vytváření nových pracovních míst a řešila se schopnost kandidátů služby prezidenta. Znovu se probírala hrozba jménem Islámský stát, válka v Sýrii a Iráku. Dále se mluvílo o národním dluhu Ameriky a o sociálním a zdravotním zabezpečení. Zahraniční politice bylo věnováno celkem 36 minut, což je čtyřicet procent celkového času diskuze. Řešily se plány kandidátů na zabezpečení hranic USA před ilegální imigrací, kde se oba soustředily na něco jiného. Hovořilo se nejen o zabránění přílivu nelegálních imigrantů, nýbrž také o deportaci těch, kteří žijí na území USA. Debata se přirozeně obrátila k Mexiku a také k dohodě NAFTA. Diskuze se stočila i k hackerským útokům, jež se snažily ovlivnit volby a začalo se mluvit i o Rusku a jeho možné vině za těmito útoky. Probíral se také vztah Donalda Trumpa s prezidentem Putinem a postoj Hillary Clintonové k Putinovi. Zmíněny byly opět i jaderné zbraně. Dále se v oblasti zahraniční politiky opět řešila hrozba Islámského státu a byla rozebírána funkce velitele armády, kdy byli kandidáti dotázáni, kdyby byl Islámský stát na ústupu, zda by poslali americké vojáky na Střední východ, aby situaci kontrolovali. Znovu se tedy projednával způsob boje s Islámským státem. Dále byla řešena humanitární krize v Aleppu, kde diskuze v podstatě navazovala na debatu předchozí, a řešilo se bombardování na území Sýrie, kde stále žijí lidé, jež jsou vyvražďováni. Kandidáti se vyjádřili k možnosti bezletové zóny nad regionem, a odpověděli na otázku, jak by se zachovali, kdyby v této zóně proletělo například Ruské letadlo, a zda by ho sestřelili (Politico Staff, 2016).

Podle průzkumu veřejného mínění sice 52 % dotázaných zvolilo jako vítězku debaty Clintonovou a jen 39 % Donalda Trumpa¹⁷ (Bradner, 2016), ale podle dotazníku během debaty 57 procent zúčastněných vidělo jako vítěze Donalda Trumpa a jen 43 procent Hillary Clintonovou¹⁸ (Whitaker, 2016). V předběžném průzkumu po třetí prezidentské debatě odpovědělo 47 % dotázaných registrovaných voličů, že by svůj hlas dali Clintonové a 43 % by hlasovalo pro Donalda Trumpa. To znamená, že se sympatie ke kandidátům od první debaty nepatrně zvýšily a zůstaly přiměřeně ve stejném poměru. Navíc 82 % dotázaných registrovaných voličů už mělo v tu chvíli rozhodnuto, koho by do Bílého domu chtěli¹⁹ (CNN/ORC, 2016, s. 2).

¹⁷ <http://edition.cnn.com/2015/12/06/politics/hillary-clinton-radical-islam/>

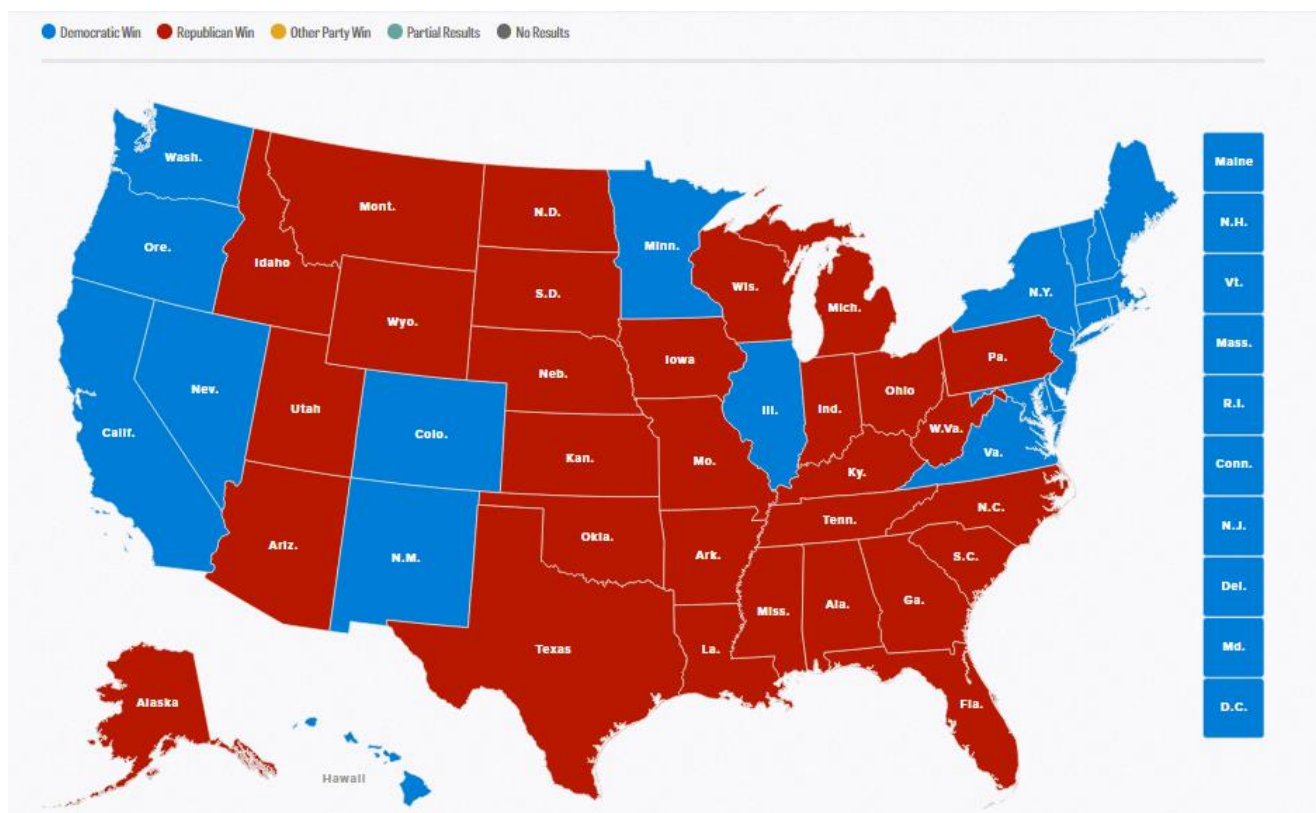
¹⁸ <https://www.aol.com/article/news/2016/10/20/flash-poll-donald-trump-won-final-presidential-debate/21587773/>

¹⁹ <http://i2.cdn.turner.com/cnn/2016/images/10/24/cnn.poll.pdf>

Nejvíce prostoru bylo zahraniční politice věnováno ve třetí debatě. Celkem se hovořilo o zahraničně politických tématech ve všech třech debatách dohromady přibližně 84 minut. To je skoro třetina celkového času věnovaného debatám, což znamená, že časově by se mohla z tří celkových debat věnovat zahraniční politice skoro celá jedna debata.

Osmého listopadu 2016 proběhly v USA 45. prezidentské volby. Výsledky voleb v jednotlivých státech zobrazuje následující mapa, na které červené státy vyhrál Donald Trump a modré naopak Hillary Clintonová. Donald Trump překonal hranici dvě stě sedmdesáti volitelů a stal se tak novým prezidentem Spojených států Amerických. Celkově získal 306 volitelů oproti 232 volitelům Clintonové. Ta však získala větší počet hlasů a to 65 853 516, zatímco pro Trumpa hlasovalo 62 984 825 voličů. Ač průzkumy předvídaly vítězství Clintonové, která sice více hlasů získala, nakonec vyhrál i přes nepřízeň expertů Donald Trump (Polkington, Woolf, Jacobs, 2016)

Obrázek 1: Výsledky prezidentských voleb 2016²⁰

Voliči Donalda Trumpa byli spíše starší běloši, zatímco Hillary Clintonová dominovala u mladších žen a černého, latinského a asijského obyvatelstva. Pokud šlo o vzdělání,

²⁰ <http://www.politico.com/2016-election/results/map/president>

Clintonovou podpořili spíše absolventi vysokých škol, zatímco Trumpa zas naopak absolventi středních škol či nižších oborů. Pro Trumpa volila také střední třída, zatímco pro Clintonovou obyvatelstvo s podprůměrným a dále pak nadprůměrným příjmem. Křesťané pak dali přednost Donaldu Trumpovi a příslušníci jiných či žádných náboženství zase naopak Clintonovou. Zajímavé je, že 60% voličů, kteří měli rozhodnuto ještě před zářím, volilo Clintonovou, ale ti zbylí, kteří se rozhodovali v průběhu volební kampaně, pak zvolili Trumpa. Znamená to, že Donald Trump si přízeň svých voličů získával postupně²¹ (CNN, 2016).

²¹ <http://edition.cnn.com/election/results/exit-polls>

3. Prostor pro zahraniční politiku na oficiálních webových stránkách kandidátů

Velmi důležitou součástí každé prezidentské kampaně jsou také postoje kandidátů umístěné na internetu. Oba dva kandidáti měli oficiální webovou stránku, ke které měl přístup jakýkoliv občan, jenž si chtěl udělat obrázek o programu kandidátů. Následující část se zabývá otázkou, jak velký prostor věnovali kandidáti zahraniční politice na internetu, jaká témata zahraniční politiky byla v kampani v roce 2016 důležitá, a do jaké hloubky je hlavní dva kandidáti ve svých programech pokryli.

Témat ohledně zahraniční politiky nabízela kampaň opravdu mnoho. I vzhledem k současným konfliktům byla také hodně rozebírána otázka schopnosti kandidátů ustát funkci velitele armády. Kandidáti se samozřejmě snažili pokrýt všechna témata, jež se zahraniční politiky týkala, ale ne vždy měli oba dva naprosto jasnou představu o své zahraniční politice, a hlavně plán k řešení problémů týkajících se zahraniční politiky USA.

3.1 Zahraniční politika Hillary Clintonové na internetu

Na webu Hillary Clintonové bylo v rubrice témata celkem 41 postojů k určitým problémům a způsobů jejich řešení. Problémy byly rozděleny do šesti kategorií, z nichž ani jedna neunesla název zahraniční politika. Na webové stránce Clintonové se daly najít tyto tematické okruhy: ekonomika a práce, vzdělání, životní prostředí, zdravotní péče, spravedlnost a národní bezpečnost. Právě v otázce národní bezpečnosti řešila svůj přístup k zahraniční politice. Tato kategorie totiž obsahovala její postoje k armádě a obraně, národní bezpečnosti, imigrační reformě a boji s terorismem. Odhadem na základě celkového počtu článků a počtu článků věnovaných zahraniční politickým postojům se dá tvrdit, že zahraniční politice věnovala Hillary Clintonová na svém oficiálním webu zhruba jen kolem necelých deseti procent (Hillary for America, 2016).

Ohledně armády a obrany země se Clintonová zaměřovala na otázky rozpočtu na obranu tak, aby odrážel řádnou správu prostředků poskytnutých plátcí daní. Dále vysvětlila, do jakých inovací, jež by umožnili USA připravit se na možné boje proti hrozbám dvacátého prvního století, by investovala. A představila také plán o péči o veterány a jejich rodiny.²²

²² <https://www.hillaryclinton.com/issues/military-and-defense/>

U otázky národní bezpečnosti předložila Clintonová svou představu ohledně spolupráce se zahraničními spojenci a důkladný plán o tom, jak dosáhnout bezpečnosti v Izraeli a schopností Izraele samostatné a efektivní obrany. Zmíněny byly i způsoby podpory Izraele na poli mezinárodních vztahů. Dále zde uvedla, jakým způsobem by jako prezidentka čelila regionálním hrozbám jako například těm ze Středního východu zahrnující terorismus a jak by zamezila financování terorismu Íránem. Kladla důraz na užití nástrojů americké moci, a to především diplomacie, kterou by chtěla využít především při čelení hrozbě jaderné zbraně v Íránu, a při vytváření pevnějších vazeb mezi Kubou a Spojenými státy. Řešila také vztah k mocnostem jako je Rusko nebo Čína a způsob, jakým by se vypořádala s Ruskou agresí a jak by přiměla Čínu hrát podle pravidel. Představila zde obsáhlý plán, jak čelit terorismu a jak porazit Islámský stát.²³

Způsob boje proti ISIS byl dále rozvinut v samostatné části o konfliktu s terorismem. Byly tu představeny prostředky k zastavení terorismu, aktéři, kteří by měli díky spolupráci přispět k poražení Islámského státu, a jakým způsobem by chtěla Clintonová podporovat Arabů a Kurdy v boji s radikály. Dále popsala Clintonová způsob, jakým by podle ní bylo možné identifikovat teroristy a tím je zastavit ještě dříve, než by jakýkoliv útok naplánovali. Kladla zde velký důraz na diplomatickou cestu zastavení občanské války v Sýrii a konfliktu mezi šíty a sunity v Iráku. Také tu zmínila, jak zabránit online propagandě Islámského státu. Clintonová v souvislosti s bojem proti terorismu mluvila o nutnosti udržet v bezpečí i vlastní zemi. Na svém webu uvedla, jaké nástroje jsou třeba k zastavení terorismu v USA, jakým způsobem by využila zpravodajské služby, aby byly Spojené státy schopny zabránit teroristickým útokům, a do jaké míry by začlenila americké muslimové do boje s terorismem.²⁴

Další problém, jež byl řešen na oficiálních webových stránkách Clintonové, byla imigrace. Zde je zmíněna imigrační reforma, kterou by Clintonová jako prezidentka představila a zavedla, je však popsána jen zhruba, bez detailního plánu. Dále předložila svůj názor na DACA, neboli Odložené akce pro příchod dětí (Deferred Action for Childhood Arrivals) a DAPA, čili Odložené akce pro rodiče Američanů (Deferred Action for Parents of Americans), což jsou imigrační politiky prezidenta Obamy, jež dotují odložení opatření proti imigrantům, jejichž rodiče či děti jsou Američané. Clintonová na webu uvedla, jakým způsobem by chtěla vynutit imigrační pravidla, jak by řešila rodinné a soukromé imigrační věznice a jak by zjistila

²³ <https://www.hillaryclinton.com/issues/national-security/>

²⁴ <https://www.hillaryclinton.com/issues/combating-terrorism/>

přístup imigrantů ke zdravotní péči. Vysvětlila zde také, jakým způsobem by začlenila imigranty do společnosti a jak by podpořila jejich integraci.²⁵

3.2 Zahraniční politika Donalda Trumpa na internetu

Na oficiální internetové stránce Donalda Trumpa se daly v archivu nalézt jeho postoje, a prohlášení. Z přibližně dvě stě třiceti prohlášení a postojů k jistým problematikám, se zahraniční politice věnoval v přibližně sedmnácti z nich. Na jeho oficiální webové stránce převažovala hlavně témata zajištění ekonomického růstu, prací pro americké obyvatelstvo, či nahrazení současné zdravotní péče. Archiv na této stránce poskytuje informace o kampani od března 2015 do listopadu 2016, kde se dá vyzpozorovat, že s blížícími se volbami, byla pozornost na Trumpově webu soustředěna více a více na reakce na politiku Hillary Clintonové. Na zahraniční politiku se soustředil až od července roku 2015 a nejvíce konkrétních plánů ohledně své zahraniční politiky představil v říjnu 2016 těsně před volbami. Na základě celkového počtu článků a počtu článků o zahraniční politice je možné odhadnout, že na své oficiální internetové stránce věnoval Trump představení svých plánů ohledně zahraniční politiky okolo sedmi procent. Na svém webu se věnoval Íránské dohodě o jaderných zbraních, přestavění amerických vojenských sil, zahraničnímu obchodu a vztahu s Čínou, Britskému referendu, Izraeli či vztahům s Kubou. Jedním z důležitějších témat byla také otázka národní bezpečnosti USA, a to jak fyzická, tak kybernetická. Témata, na která se Donald Trump velmi soustředil během kampaně, byla ilegální imigrace, ale také imigrační krize a způsob, jak porazit terorismus a Islámský stát (Donald J. Trump for President, 2016).

Jedním z prvních témat, jemuž byla na webu Donalda Trumpa věnována pozornost, byla Íránská dohoda o jaderných zbraních. Trump se vyjádřil k určitým částem, jež dohoda obsahuje a vyvodil její možné důsledky. Nezmínil však, zda by ji ponechal, zrušil, či změnil a popřípadě jaké změny by v dohodě provedl.

Trump se zde také vyjádřil k čínské manipulaci s měnou. Popsal, jakým způsobem dosáhnout rozvoje obchodních vztahů s Čínou a jaké výhody by z tohoto rozvoje plynuly, komu by přinesly nejlepší výsledky a jaký by byl potenciální vliv na ekonomiku. Popsal svůj plán, jak dosáhnout lepších dohod s Čínou a vysvětlil, jak dostat Čínu k vyjednávání, jak ochránit

²⁵ <https://www.hillaryclinton.com/issues/immigration-reform/>

americké investice, jak napravit a vylepšit miliony amerických pracovních míst, jak oživit americkou výrobu a jak zesílit americkou vyjednávací pozici.²⁶

V březnu 2016 uveřejnil na své internetové stránce svůj projev o zahraniční politice, jejíž směr se od současné zahraniční politiky Spojených států amerických lišil. Ve svém projevu identifikoval hlavní slabiny zahraniční politiky USA. Představil směr, jakým by chtěl zahraniční politiku změnit, avšak nezmnínil žádné konkrétní plány, jak změny docílit. Zdůraznil své cíle, jichž by chtěl ve své zahraniční politice dosáhnout. Šlo především o to, mít dlouhodobý plán pro zastavení šíření radikálního islámu a o přestavění armády. Dále kladl důraz na vytvoření zahraniční politiky, jež by měla korespondovat s americkými zájmy. Popsal také, jaké vztahy by chtěl udržovat s velmocemi, jako jsou Čína a Rusko, a zdůraznil důležitost diplomacie jako nástroje k řešení konfliktů.²⁷

Oficiální web Donalda Trumpa obsahoval dále také jeho postoj k britskému referendu a jeho představu o budoucích vztazích s Velkou Británií po odstoupení z Evropské unie. Přirovnal zde britské referendum (o vystoupení z Evropské Unie) k listopadovým volbám, kde by Američané také měli dostat „šanci znovu vyhlásit svou nezávislost“ (Trump, 2016).

Donald Trump dále popsal, jaké vztahy by chtěl udržovat s Kubou. Daly se zde najít také způsoby, jakými by chtěl Trump pomoci Kubě při boji proti komunismu a jaké podmínky by chtěl vyjednat pro politickou a náboženskou svobodu Kubánského lidu. V neposlední řadě vyjádřil svůj názor k NAFTA a Transpacifickému partnerství (TPP).²⁸ Trump se vyjádřil i k izraelsko-palestinskému konfliktu, ale nenavrl žádné způsoby jeho uchopení či řešení.

Nejen, že Trump kladl důraz na fyzickou bezpečnost země, ale shledával důležitou i bezpečnost kybernetickou, kterou označil na webu jako jednu z hlavních priorit. Zdůraznil, že jednou z nejkritičtějších obav národní bezpečnosti by měly být kybernetické útoky zahraničních vlád, a to hlavně Číny, Ruska či Severní Korey a teroristických organizací nebo organizovaných kriminálních skupin. Upozornil na jejich nebezpečí, uvedl i konkrétní příklady z minulých let a představil plán, jak tuto kriminalitu potlačit, jak posílit americké kybernetické operace, a jak

²⁶ <https://www.donaldjtrump.com/press-releases/reforming-the-u.s.-china-trade-relationship-to-make-america-great-again>

²⁷ <https://www.donaldjtrump.com/press-releases/donald-j.-trump-foreign-policy-speech>

²⁸ <https://www.donaldjtrump.com/press-releases/donald-trump-talks-haiti-cuba-venezuela-in-florida-swing>

USA efektivně ochránit. Popsal nejen konkrétní metody, jak se s útoky vypořádat a předejít jim, ale jmenoval i organizace a týmy, které by vytvořil právě pro tyto účely.

Jedním z nejčastěji zmiňovaných témat na oficiálních stránkách Donalda Trumpa byl boj s terorismem a zabránění hrozby Islámského státu. Trump mluvil o rozdílech mezi ideologií vyznavačů radikálního islámu a hodnot západních kultur. Upozorňoval na to, že je důležité o takových hrozbách mluvit otevřeně. Zmínil příčiny, proč má radikální islám tak snadný přístup do Ameriky, a způsoby, jak tyto příčiny odstranit. Propojil tento problém s imigrací a kladl důraz na důležitost silných hranic. Dále také tvrdil, že zákaz zbraní není řešením, ale naopak, držení zbraní by podle Trumpa mohlo pomoci ochraně amerického lidu. Zmínil také, jaké všechny informace je nutné vědět o muslimech, aby se dalo teroristickým útokům předejít, a navrhl způsoby trestání teroristických útoků.²⁹ Trump zde dále představil svůj plán, jak porazit ISIS a udělat tak z Ameriky opět bezpečné místo. Ve svém plánu popsal, jací spojenci jsou pro společné vítězství nad Islámským státem důležití, do čehož zahrnul také NATO. Popsal nástroje a prostředky k uskutečnění svého cíle a poražení této radikální ideologie. Vysvětlil také pozitivní důsledky nových kontrolních procedur, které by chtěl zavést v souvislosti s imigrací do USA. A v neposlední řadě zmínil další oblasti, ve kterých by jeho plán zlepšil situaci, jako například v armádě, zpravodajství a kybernetických schopnostech země.³⁰ Odhodlaně také tvrdil, že by boj proti terorismu nezúžil pouze na ISIS, ale chtěl by odstranit také Al-Káidu a Hamás a Hizballáh v Íránu, k čemuž by chtěl využít již existující rezoluce Rady bezpečnosti OSN. Zmínil také, jakým způsobem by chtěl spolupracovat s neradikálními muslimy v boji proti Islámskému státu a vysvětlil, jakým způsobem je nutné o této ideologii mluvit³¹ (Trump, 2016, s. 11-13).

V otázce boje s terorismem zmiňoval Donald Trump velmi často také imigraci, která je podle něj jednou z příčin snadného přístupu do země. I imigraci byl na internetu věnován celkem velký prostor. Donald Trump se tu dokonce vrátil ke zjevnému předurčení (manifest destiny) amerického lidu, když prohlásil, že „je na čase, aby Amerika znovu nabyla svůj osud“, a dále slíbil, že navrátí „víru do amerického mimořádného předurčení“³² (Trump, 2016). Trump na svém webu představil svůj ucelený imigrační plán. Popsal tu, na jakém základě by měli být imigranti do země vybíráni. Jeho plán obsahoval postavení zdi na jižní hranici USA s Mexikem

²⁹ <https://www.donaldjtrump.com/press-releases/donald-j.-trump-addresses-terrorism-immigration-and-national-security>

³⁰ <https://www.donaldjtrump.com/press-releases/donald-trumps-plan-to-defeat-isis-and-make-america-safe-again>

³¹ https://assets.donaldjtrump.com/Radical_Islam_Speech.pdf

³² <https://www.donaldjtrump.com/press-releases/donald-j.-trump-calls-for-american-independence-lays-out>

a následky pro imigranty, kteří by hranici překročili nelegálně. Dále zde popsal, jakým způsobem by vynaložil s trestanci z cizí země a se dvěma amnestiemi pro ilegální imigranty prezidenta Obamy. Zmínil tu také podmínky, za jakých by pozastavil vydávání víz a jakým způsobem by zajistil jejich kontrolu. Dále vysvětlil, jak zajistit, aby si země své uprchlíky vzaly zpět, a jak by s imigranty jednala jeho společnost, pokud by přišli do země nelegálně. Dodal, že imigrační reforma by byla vytvořena v zájmu amerického lidu.³³ K vytvoření silných a bezpečných hranic postavením ohromné zdi na hranici s Mexikem zde přiložil také plán jejího financování.³⁴ Podal tu také zprávu o svém vztahu s mexickým prezidentem a o jejich plánu, jak udržet americko-mexické obyvatelstvo v bezpečí a jak zabránit proudění návykových látek a kriminality do obou zemí. Trump se zde vyjádřil také ke svému názoru na NAFTA, kritizoval její současné podmínky a vysvětlil, jak podmínky by měly být podle něj změněny.³⁵

Trump se však nezabýval jen ilegální imigrací Mexičanů a dalších národností do Ameriky, nýbrž také imigrací muslimů do USA, což viděl jako obrovskou hrozbu pro zemi vzhledem ke zvyšujícímu se počtu teroristických útoků. Dal se tedy na jeho oficiálním webu také vidět jeho postoj k imigraci muslimů a způsob, jakým by chtěl uprchlickou krizi uchopit. Vysvětlil zde také důvody svého postoje k muslimům přicházejícím do Ameriky, a popsal, jací muslimové by mohli podle něj být pro Spojené státy nebezpeční. (Trump, 7. 12. 2015)

Při srovnání webové stránky obou kandidátů je možné konstatovat, že celkově měli oba dva na svých oficiálních webových stránkách jiné priority než představit svou zahraniční politiku. Což však může korespondovat s názorem voličů na důležitost zahraniční politiky. Podle průzkumu veřejného mínění pouze třináct procent voličů bralo zahraniční politiku kandidátů jako nejdůležitější problém, kterému země čelí. Dalších třináct procent bylo toho názoru, že je to imigrace a osmnáct procent vidělo jako největší problém terorismus. Přes polovinu dotázaných však shledávalo nejzásadnějším problémem USA ekonomiku a ne zahraniční otázky³⁶ (CNN Politics, 2016). I před volbami shledávali registrovaní voliči nejdůležitějším tématem voleb ekonomiku, 84 % dotázaných nazvalo ekonomiku velmi důležitým faktorem pro svůj hlas. Osmdesát procent dotázaných uvedlo terorismus jako

³³ <https://www.donaldjtrump.com/press-releases/donald-j.-trumps-comprehensive-immigration-plan1>

³⁴ <https://www.donaldjtrump.com/press-releases/donald-j.-trump-compelling-mexico-to-pay-for-the-wall>

³⁵ <https://www.donaldjtrump.com/press-releases/donald-j.-trump-remarks-in-mexico-city-mexico>

³⁶ <http://edition.cnn.com/election/results/exit-polls>

rozhodující problém a 75 % bralo jako jeden ze zásadních problémů zahraniční politiku. Pro 70 procent dotázaných byla důležitá otázka imigrace.³⁷ (Pew Research Center, 2016)

A právě tato pro voliče zásadní témata jako terorismus a imigrace byla klíčovou součástí programu kandidátů uvedeného na jejich webových stránkách. V otázce boje s terorismem představili oba kandidáti obsáhlý a komplexní plán k zastavení Islámského státu a terorismu v USA. Hillary Clintonová v této otázce věnovala více prostoru spolupráci s místními Araby a Kurdy, zatímco Donald Trump se sice této spolupráci na webu tolik nevěnoval, ale za to popsal i způsob porážení nejen Islámského státu, ale také dalších teroristických organizací na Středním východě. Oba však toto téma pokrýli na internetu do hloubky.

Imigraci věnoval Donald Trump největší prostor ze všech témat, jež byla na jeho webu uveřejněna. Představil konkrétní plán, jak zvládnout imigraci a jak současně zabezpečit zemi. Popsal způsoby, jak zlepšit kontrolu víz a jak získat co nejvíce informací týkajících se imigrantů. Věnoval se převážně nelegální imigraci a způsobu, jak ji lépe kontrolovat, či jak ji úplně zamezit. Ohledně imigrační krize syrských uprchlíků žádný rozsáhlý plán na internetu nepředstavil, jelikož jeho plánem bylo uprchlíky nepřijmout. Hillary Clintonová se v otázce imigrace zabývala trochu jiným problémem. Neřešila totiž, jak ji zamezit, ale spíše jak se o imigranty v USA lépe postarat a jak upravit zákon, aby se jim tu žilo lépe. Imigrační reformu na svém webu sice zmínila, avšak konkrétní plán tam neuvedla. Na druhou stranu zas představila jasnou vizi ohledně syrských uprchlíků, jichž by chtěla přijmout co nejvíce a integrovat je následně do společnosti.

S imigrací souvisí také zabezpečení hranic země, což bylo další silnou stránkou na webu Donalda Trumpa. Toto téma totiž bral jako nejstěžejnější téma své kampaně, a i na internetu mu věnoval velkou část. Velký prostor dostalo fyzické zabezpečení hranic, a to postavením zdi a zvýšením ostrahy. Plánů na zabezpečení země představil mnoho a to i v oblasti kybernetických útoků. Na svém webu popsal způsoby, jak by chtěl USA uchránit před kybernetickými útoky a to jak od Islámského státu, tak Ruska, Číny, či Severní Korey. Dále zmínil nutnost přestavby armády, avšak velký prostor tomuto tématu nevěnoval. Hillary Clintonová se zabezpečení země věnovala na internetu také, avšak ne tak hluboce jako Trump. O zabezpečení hranic a nutnosti fyzického zabezpečení Spojených států Amerických sice mluvila, avšak nepředstavila žádné konkrétní nástroje, pomocí kterých by chtěla bezpečnost zajistit. Věnovala se však obraně před kybernetickými útoky, a to hlavně ze strany ISIS a řešila

³⁷ <http://www.people-press.org/2016/07/07/4-top-voting-issues-in-2016-election/>

spíše zabránění Islámskému státu v rekrutování nových radikalistů přes internet. Armádě však věnovala větší prostor než Donald Trump a zmínila také způsob jejího financování.

Dohodě o jaderných zbraních s Íránem se na internetu ani jeden z kandidátů tolik nevěnoval v porovnání například s prezidentskými debatami, kde toto téma probíráno bylo. Hillary Clintonová tu vyjádřila souhlas s dohodou a zmínila tu svou pozici při uzavírání jaderné dohody s Íránem. Donald Trump sice jistý prostor dohodě věnoval, avšak spíše kritizoval konkrétní ustanovení dohody a vyjádřil svůj nesouhlas s ní, ale na webu neuvedl, zda by ji pozměnil, ponechal či zrušil a nezmínil ani žádné konkrétní návrhy, které by chtěl uskutečnit.

Oba kandidáti se rovněž vyjádřili na internetu k izraelsko-palestinskému konfliktu. Donald Trump sice o situaci mluvil jako o problému a vyjádřil svou podporu Izraele, avšak neposkytl žádný důkladný plán o tom, jak by Izrael podpořil. Hillary Clintonová se na druhou stranu tomuto tématu věnovala mnohem více a přesný plán o podpoře Izraele na svém webu představila.

I když válka v Sýrii a s ní související humanitární krize v Aleppu bylo velmi diskutované téma, na webu se jim kandidáti tolik nevěnovali. Donald Trump nějaký konkrétní způsob zastavení konfliktu nezmínil na internetu vůbec. Hillary Clintonová se této problematice věnovala, ale jen okrajově.

Oba dva se zabývali také mezinárodními vztahy s jinými zeměmi. Nejčastěji byla probírána Čína a Rusko. Hillary Clintonová se vyjádřila k oběma zemím a to v kontextu postoje k nim. Žádné konkrétní plány ohledně vztahů s Ruskem či Čínou neuvedla. Donald Trump se sice o Rusku tolik nezmiňoval, jen na Rusko narazil, když mluvil o terorismu a spolupráci s Ruskem na jeho zničení. Poskytl však důkladný plán ohledně vztahů s Čínou a to hlavně na poli mezinárodního obchodu. Oba dva řešili situaci na Kubě, avšak Clintonová jen okrajově, zatímco Trump představil způsob, jak by pomohl Kubáncům zbavit se komunistické ideologie v zemi. Donald Trump pak ještě několikrát zmínil na svém oficiálním webu Velkou Británii, a to hlavně v souvislosti s jejím odchodem z Evropské Unie. Představil svoji vizi budoucích vztahů s Británií právě po jejím odchodu z EU. Tohoto tématu se Clintonová na svém webu nedotkla vůbec. V souvislosti se zabezpečením hranic se Trump na webu věnoval také vztahům s Mexikem a jeho prezidentem, což Clintonová na své stránce také vůbec nezmínila.

Ačkoli se zdá, že celkově věnoval větší prostor zahraniční politice na internetu Donald Trump, nelze to tak jasně určit. Je totiž nutno zvážit více faktorů, a to například fakt, že Donald Trump na svém webu uveřejňoval také veřejné projevy, kde své postoje ohledně zahraniční

politiky zmiňoval. Hillary Clintonová představila svůj program pro zahraniční politiku, ale své projevy na oficiálním webu neuveřejnila. Donald Trump se celkově na internetu dotkl více oblastí, avšak často spíše kladl důraz na změnu současného stavu, aniž by předložil konkrétní návrhy na tuto změnu. Hillary Clintonová přirozeně nepokryla tolik témat, protože celkově zahraniční politiku změnit nechtěla, jelikož se z velké části jako ministryně zahraničních věcí podílela na její tvorbě. Pokud jde o konkrétní a propracované plány ohledně zahraniční politiky, které kandidáti představili na svých oficiálních internetových stránkách, poskytl Donald Trump plán ohledně boje proti terorismu, imigraci, zabezpečení hranic a vztahů s Čínou. Hillary Clintonová poskytla důkladný plán boje s terorismem, a plán podpory Izraele v izraelsko-palestinském konfliktu.

4. Zahraniční postoje a vize kandidátů

Následuje rozbor toho, jaká témata byla pro jednotlivé kandidáty během kampaně podstatná a jak se kandidáti lišili z hlediska toho, jakou důležitost jim přisuzovali. Pro analýzu konkrétních postojů k jednotlivým tematickým okruhům jsem zvolila témata, která byla nejvíce diskutována, a kandidáti se ve svých názorech na ně výrazně odlišovali. Zabývám se zde jadernou dohodou s Íránem, dále Islámským státem, imigrací a postoji k Rusku. Nyní již svou analýzu neopírám jen o materiály z webových stránek, ale jako zdroje využívám i proslovy kandidátů, veřejná prohlášení, publikace a také prezidentské televizní debaty. Následující část se tedy zabývá konkrétními postoji kandidátů k výše zmíněným problematikám týkajících se zahraniční politiky, tím, ve kterých otázkách se shodovali a ve kterých se naopak rozcházeli, a jak konzistentní jejich názory v průběhu kampaně byly.

4.1 Írán

Spojené státy spolu s dalšími pěti mocnostmi uzavřely 14. 7. ve Vídni dohodu s Íránem týkající se íránského jaderného programu. Tato dohoda zvaná Společný komplexní akční plán (JPCOA) ukládá limity pro íránský jaderný program výměnou za uvolnění ekonomických sankcí (Lee, 2014). Během kampaně se tato jaderná dohoda stala ústředním tématem. Kandidáti byli dotazováni, zda by dohodu uvedli v platnost anebo ji raději zrušili.

Hillary Clintonová byla názoru, že tato dohoda s Íránem by zaručeně snížila hrozbu možných jaderných útoků (Jaffe, 2016). Uvítala by plné uvedení dohody v účinnost. To by totiž podle Clintonové značilo velice důležitý krok vpřed, který by pomohl předejít íránskému získání jaderné zbraně. Zároveň upozornila na zásadní roli této dohody v udržení jak Spojených států, tak jejich spojenců, v bezpečí. „Nesmíme ani na chvíli ztratit pozornost,“ prohlásila na svých oficiálních webových stránkách, kde také zmínila, že její postoj jako prezidentky by byl nedůvěřovat a hlavně prověřovat. „Důrazně uvedu jadernou dohodu v platnost jako součást komplexní strategie, jež čelí veškerému íránskému negativnímu jednání v izraelsko-palestinském konfliktu a budu stát na straně našeho spojence Izraele a arabských partnerů.“³⁸ (Clinton, 2016). Íránským vůdcům vzkázala, že Spojené státy nikdy nedovolí Íránu získat jadernou zbraň. Dále řekla, že jako prezidentka by učinila jakákoliv nutná opatření, aby ochránila USA a jejich spojence s tím, že by neváhala s použitím vojenských zásahů. Vysvětlila však, že vojenský zásah by byl až krajní možností po případných neúspěšných diplomatických

³⁸ <https://www.hillaryclinton.com/briefing/statements/2016/01/16/statement-on-iran/>

vyjednávání. Na pochybnosti Izraele o tom, zda by pro něj smlouva nemohla nějakou hrozbu, reagovala tím, že by „tuto dohodu nepodporovala ani sekundu, kdyby měla pocit, že by mohla postavit Izrael do velkého nebezpečí“³⁹ (Kreutz, 9. 9. 2015).

Donald Trump už v primárkách vyjádřil úplně jiný názor ohledně dohody o jaderných zbraních s Íránem. Ve své knize napsal, že hlavním cílem Ameriky by mělo být zničení íránských jaderných ambicí. Íránský jaderný program by měl být zastaven a to jakýmkoliv nezbytnými prostředky. Takto radikálnímu režimu, podle Trumpa, nesmí být povoleno získat jadernou zbraň, kterou by buďto mohl použít, nebo předat teroristům (Trump, 2011). Dohodu s Íránem nazval tak „zle postavenou a tak špatně projednanou“, že by podle něj mohla zvýšit nejistotu a snížit bezpečnost Ameriky, jejích spojenců i Izraele, pro který by mohla být smlouva, dle názoru Trumpa, velmi nebezpečná⁴⁰ (Trump, 2015). V projevu na politické konferenci Americko-izraelského výboru pro veřejné záležitosti (AIPAC) vysvětloval, jak by se s Íránem vypořádal, kdyby se stal prezidentem. Jeho hlavní prioritou by bylo zrušení dohody s Íránem. Nazval dohodu „katastrofální“ jak pro Ameriku, tak i pro Izrael a Střední východ. Kritizoval znění dohody, podle které Írán nemá povinnost zbavit se své vojenské jaderné způsobilosti. Dohoda sice limituje armádní jaderný program, avšak jen po určitou dobu. Donald Trump řekl, že po uplynutí této doby už bude Írán pravděpodobně disponovat ohromnými schopnostmi v užití jaderných zbraní a bude tak připraveni na útok. Jako prezident by se Trump nejprve postavil Íránskému agresivnímu nátlaku na ovládnutí regionu. Dále by jeho plánem bylo zničit Íránskou globální teroristickou síť, jež je sice velká a mocná, ale podle Trumpa ne tolik, jako Spojené státy. A nakonec by chtěl, aby si Írán udržel odpovědnost tím, že by došlo ke znovu formulování podmínek předchozí dohody (Aipac, 2016). Ve svém projevu o zahraniční politice prohlásil, že Íránu nesmí být povoleno disponovat jadernou zbraní a slíbil, že během své vlády by za žádných okolností nedovolil, aby Írán jadernou zbraň vlastnil.⁴¹

Během kampaně Dr. Walid Phares, jeden z Trumpových předních poradců pro zahraniční politiku řekl, že Trump se nechystá zbavit jaderné dohody s Íránem, ale znovu si ji prohlédne z institucionálního pohledu. Dále řekl, že Trumpovi se zatím dohoda nelíbí a je podle

³⁹ <http://abcnews.go.com/Politics/hillary-clinton-hesitate-military-action-iran-attempts-nuclear/story?id=33630243>

⁴⁰ <http://www.usatoday.com/story/opinion/2015/09/08/donald-trump-amateur-hour-iran-nuclear-deal-column/71884090/>

⁴¹ <https://www.donaldjtrump.com/press-releases/donald-j.-trump-foreign-policy-speech>

něj vyjednaná špatně. Po svém zvolení by chtěl dohodu znovu projednat po konzultaci se svými poradci. Jednou z možností by také mohlo být poslat ji zpět do kongresu. Určitě by se tedy Trump nechystal dohodu uvést v platnost v takovém znění, v jakém je, ale chtěl by ji přepracovat po znovu projednání s Íránem a dalšími spojenci (Carroll, 2016). Na svém twitterovém účtu nazval Donald Trump Hillary Clintonovou „neschopnou ministryní zahraničních věcí“ a nařkl ji z toho, že „to ona začala s myšlenkou dát Íránu 400 milionů dolarů“, což on bral jako „skandál“⁴² (Trump, 2016). Prohlásil, že Írán vůbec neměl potenciál stát se jakoukoliv hrozbou, jelikož ještě před pěti lety byly jejich podmínky velice nepříznivé. „Měli sankce, byli dušeni k smrti a umírali, hrozbou by tím pádem ani nemohli být.“ Řekl také, že se v Íránu v podstatě nic nedělo a najednou se stali mocností. „Přes noc jsme z nich udělali mocnost,“ vinil Spojené státy a nazval jadernou dohodu „nejvyšší úrovní neschopnosti“ (Kreuger, 2016).

Téma jaderné dohody s Íránem bylo rozhodně jedním z témat, kde se kandidáti ve svých názorech naprosto rozcházel. Hillary Clintonová byla naprosto jasně pro dohodu, i když k ní chtěla zaujmout mnohem více prověřující a nedůvěřivější postoj, zatímco Donald Trump byl velmi hlasitě proti ní. Hillary Clintonová totiž soudě podle svých tvrzení věřila, že právě tento Společný komplexní akční plán by měl zajistit bezpečnost jak pro Izrael, tak na Středním východě a v USA, jelikož zabráňuje Íránu ve vytvoření jaderné zbraně. Donald Trump byl v této otázce na naprosto opačné straně, protože nevěřil, že by tato dohoda Írán od získání jaderné zbraně zastavila. U dohody kritizoval hlavně její dočasnost, a tvrdil, že po uplynutí platnosti této dohody by měl být Írán plně schopen jadernou zbraň získat a to nejen z důvodu rozvoje, ale také díky prostředkům, které bude Írán schopen získat vzhledem ke zrušení sankcí proti Íránu, jež právě dohoda obsahuje. Silně se rozcházel také v názoru na to, jakým způsobem může dohoda ovlivnit Izrael. Zatímco Hillary Clintonová sebejistě prohlásila, že by dohodu, jež by mohla jakýmkoliv způsobem ohrozit Izrael, nepodepsala, Donald Trump tvrdil, že dohoda by mohla být s určitostí pro Izrael velmi nebezpečná. Ačkoliv byli oba silně proti tomu, aby Írán získal jadernou zbraň, každý z nich podporoval jiný způsob, jak toho dosáhnout.

Názory obou kandidátů byly po celou dobu konzistentní. Hillary Clintonová dohodu od začátku výrazně podporovala a stála si za svým názorem, že efektivně zabrání Íránu v získání jaderné zbraně, a že neohrožuje Izrael. Donald Trump byl zase od počátku velmi otevřeně proti a zdůrazňoval, že byla smlouva špatně vyjednaná, a že by ji určitě chtěl znovu projednat a

⁴² <https://twitter.com/realdonaldtrump/status/760783130978648064>

vytvořit tak pro Ameriku lepší podmínky. Celou dobu si stál také za tím, že dohoda by mohla být nebezpečná pro Izrael. Konzistentnost Trumpových názorů potvrdil i jeden z jeho poradců pro zahraniční politiku, který prohlásil, že Trump by určitě dohodu nezrušil, ale znovu by ji projednal a vyjednal lepší podmínky.

4.2 Islámský stát a terorismus

Další důležitou součástí zahraniční politiky USA je boj proti Islámskému státu. Tato hrozba v podobě radikální teroristické sítě byla také stěžejním tématem kampaně. Každý z kandidátů představil svůj způsob, jak se s nebezpečím rozrůstajícího se Islámského státu vypořádat.

Hillary Clintonová se už i v primárkách bránila užití termínu „radikální Islám“. Dle jejího názoru to vyvolává dojem vyhlášení války proti tomuto náboženství. Není to, podle ní, spravedlivé vůči muslimům v Americe a v celém světě, kteří jsou pokojní. Řekla, že právě to napomáhá vytvoření střetu civilizací, což je pro ISIS nástrojem rekrutování nových radikálních džihádistů (Bradner, 2015). Clintonová prohlásila, že nestačí ISIS zkrotit, ale ISIS musí být poražen a „jeho rozvoj musí být zastaven a zlomen stejně jako jeho páteř“ (Clinton, 2015). Podle Clintonové si Amerika nemůže dovolit další vážnou válku na Blízkém východě a slibování kobercového bombardování by nevyznělo mocně, ale spíš přehnaně. Plán Clintonové, jak zabránit náboru nových radikálů a radikalizaci sestával ze tří částí. Nejprve by chtěla porazit ISIS na Blízkém východě roztríštěním jejich pevností odstraněním vůdců Islámského státu a jeho bojovníků a to hlavně bombardováním ze vzduchu a pomocí zvyšování podpory místních ozbrojených sil, které by mohly ISIS srazit na kolena. Dále považovala za nutné porazit je na celém světě a to odpojením od globální sítě terorismu, jež zásobuje radikální džihádisty penězi, zbraněmi, propagandou a vojáky. A poté by měli být radikálové poraženi na území USA zmařením teroristických útoků, zastavením radikalizace a upevněním obrany. Clintonová by chtěla do boje zapojit převážně místní ozbrojené síly a vyhnout se tak posílání amerických vojáků do boje. Aby byl radikalismus v USA poražen, je podle Clintonové nutné zastavit rekrutování nových členů Islámského státu v USA, a to hlavně na internetu. Dále by se mělo předejít tomu, aby se potenciální džihádisté účastnili výcviků, a aby cizí teroristé vstupovali na území Spojených států. Dále řekla, že je také důležité objevit a zabránit teroristickým spiknutím ještě než dojde k jejich realizaci. Obrana by měla být více podporována a američtí muslimové

by měli být zapojeni do boje proti radikalizaci. Clintonová tento svůj plán nazvala „tři sta šedesáti stupňovou strategií“ k udržení americké bezpečnosti (360-degree strategy).⁴³

Již během primárek kritizoval Trump způsob boje USA s Islámským státem, který byl podle něj příliš politicky korektní. Jeho návrhem bylo zaútočit na rodiny teroristů. Protože byl toho názoru, že pokud teroristům nezáleží na jejich životě, jediná možnost je vzít jim jejich rodiny (LoBianco, 2015). Na druhé republikánské debatě hájil svůj názor uzavřít určité části internetu, aby k němu ISIS neměl přístup, jelikož ISIS rekrutuje své zastánce právě na internetu. Pomocí odborníků ze Silicon Valley by našel způsob, jak uzavřít jisté části internetu, aby tak zabránil nabírání nových radikálů. Řekl, že Američané by měli být schopni proniknout na internet a zjistit, kde přesně ISIS je a veškeré informace o něm (CNN, 2015). Trump také zdůraznil, že základem boje proti Islámskému státu je, aby měl respekt k západnímu světu. Nejdůležitější je podle něj nepředvídatelnost, a proto nikdy nechtěl kompletně odpovědět na otázky ohledně boje proti ISIS. Řekl, že by zvážil užití jaderných zbraní, ale až v krajním případě. Minimálně by chtěl, aby si Islámský stát myslel, že by je mohl použít, i kdyby to nikdy neplánoval (Breitman a Cirilli, 2016). Během kampaně řekl, že jediná možnost, jak zastavit Islámský stát, je zničit ho bombardováním. Také dodal, že pokud bude zvolen, udělá vše pro to, aby ISIS zničil. Byl také názoru, že USA vytvořily na Blízkém východě ohromné monstrum v podobě Islámského státu a začal by bombardování, aby se radikálů zbavil (Vladimirov, 2016).

I přes své zamlžování ohledně taktiky, jak porazit Islámský stát, nakonec jistý plán na jeho zničení uveřejnil, a to na svých oficiálních webových stránkách. Ten obsahoval již zmíněnou nutnost spolupráce se spojenci na Středním východě a agresivních vojenských operací. Dále bylo podle něj důležité zničit hlavně ideologii radikálního islámu stejně tak, jako byla zničena ideologie komunismu po americkém vítězství ve studené válce. Trump navrhoval zastavení imigrace z určitých nebezpečných a nestabilních regionů, jež mají jakoukoliv teroristickou historii, čímž by rád předešel teroristickým útokům. Chtěl by také vytvořit Komisi pro radikální islám, která by identifikovala radikální islám a vysvětlila by americké veřejnosti jeho přesvědčení a víru, aby byla schopna identifikovat známky radikalizace a mohla tak pomoci odkrýt v americké společnosti tuto síť, jež podporuje radikalizaci.⁴⁴

Součástí Trumpova plánu vyhnout se a předejít zahraničním konfliktům bylo také přestavět americkou „vyčerpanou“ armádu. Chtěl by dosáhnout míru použitím síly. Trump řekl,

⁴³ <https://www.hillaryclinton.com/briefing/statements/2015/12/15/comprehensive-plan-to-bolster-homeland-security/>

⁴⁴ <https://www.donaldjtrump.com/press-releases/donald-trumps-plan-to-defeat-isis-and-make-america-safe-again>

že všechny země sdílející společný cíl porazit a zničit ISIS, by měly spolupracovat. Po převzetí úřadu by chtěl od generálů prezentovat plán na zničení Islámského státu během třiceti dnů. Jako prezident by chtěl svolat mezinárodní konferenci soustřeďující se na zastavení ISIS. Chtěl by pracovat po boku spojenců na Středním východě včetně důležitého spojence, Izraele. Dále by chtěl také úzce spolupracovat s NATO na této nové misi. Věřil, že by mohli společně proti terorismu bojovat i s Ruskem, jelikož to má v Sýrii také své zájmy. Trumpův úřad by chtěl usilovat o společné vojenské operace k rozdrčení a zničení ISIS. Vyžadoval by mezinárodní spolupráci při zrušení financování Islámského státu a při sdílení zpravodajství a kybernetických válek, které by měly zrušit a zablokovat jejich propagandu a rekrutování. Trump byl toho názoru, že internet nesmí být využit nepřítelem k nabírání nových radikálů a přístup k němu by se jim měl tedy co nejdříve omezit. Trump také mluvil o tom, že k poražení Islámského státu je nutné ostře se vyjadřovat proti jejich ideologii, jež poskytuje základy pro růst násilí a terorismu.⁴⁵

Ve svém názoru ohledně boje proti Islámskému státu se kandidáti v jistých oblastech shodovali. Oba dva viděli v radikálním islámu velkou hrozbu a hodlali proti ní bojovat všemi možnými prostředky. Oba dva zmínili, že by se nebránili vojenským útokům. Donald Trump dokonce v této souvislosti zmínil i možnost použití jaderných zbraní. Oba dva se také shodli na důležitosti ochrany internetu před jeho zneužitím Islámským státem k rekrutování nových radikálů. Oba poskytli plán na zastavení tohoto online nabírání a ochranu kybernetické sítě chtěli využít v prevenci proti rozrůstání terorismu. Shodli se také v tom, že kladli důraz na mezinárodní spolupráci v boji proti terorismu. Jen se trochu rozcházeli v tom, které spojence brali za stěžejní. Clintonová chtěla v boji proti ISIS spolupracovat převážně s Araby a Kurdy na Středním východě, zatímco Donald Trump, ačkoliv považoval za důležité spolupracovat se spojenci ze Středního východu, zmiňoval také potenciální spolupráci s Ruskem. Oba dva byli stejného názoru, že je nutné odstříhnout financování Islámského státu. Každý z nich měl však jiný pohled na to, jak by vedl již konkrétní boj. Donald Trump se totiž nebál mluvit o bombardování, anebo také zabíjení rodin radikálních džihádistů. Clintonová se přílišnému bombardování bránila a bála se, že by mohlo působit spíše přehnaně než výstražně. Navrhovala spíše narušení systému Islámského státu a vyhýbala se možnosti rozpoutání další vážné války na Středním východě. Další názor, jež byl pro obě strany naprosto protichůdný, bylo vyjadřování se o ideologii ISIS. Zatímco Clintonová se vyhýbala vyslovení termínu „radikální

⁴⁵ https://assets.donaldjtrump.com/Radical_Islam_Speech.pdf

islám“, jelikož nechtěla znevažovat víru muslimů, Donald Trump kladl důraz na používání termínu „radikální islám“ a dokonce tvrdil, že právě to by měl být jeden ze způsobů, jak Islámský stát porazit.

Projev Clintonové ohledně boje s terorismem a ISIS byl po celou dobu konzistentní. Stále si držela svůj názor nemluvit naplno o radikální ideologii a svůj negativní postoj k rozpoutání války. Ze svého plánu, který pro boj s terorismem představila, neupustila, a obhajovala ho stále stejným způsobem. Ačkoliv ani Donald Trump své názory po celou dobu kampaně nezměnil a od svých tvrzení neustoupil, přece jen si v určité chvíli trochu protiřečil. I přestože od začátku kampaně a i během prezidentských debat neustále opakoval, že plán na poražení Islámského státu se nechystá veřejně představit, jelikož součástí jeho plánu byla především nepředvídatelnost, na konci října 2016 nakonec jistý plán zveřejnil. Sice nebyl tak podrobný, jako plán Clintonové, ale i tak představil prostředky, jakými by chtěl proti ISIS bojovat.

4.3 Imigrace

Důležitým tématem byla také tradičně imigrace. V těchto volbách se však v posledních měsících začalo zaostřovat spíše na uprchlíky přicházející ze Sýrie a dalších nestabilních režimů na Středním východě. Poté, co se ukázalo, že jeden z teroristů odpovědný za jeden z útoků v Paříži, byl syrským uprchlíkem, strhla se vlna kritik na Obamův plán povolit příchod desítky tisíc nových syrských uprchlíků do USA. Tato situace velmi výrazně přispěla k určení směru debat ohledně imigrace a terorismu (Ballotpedia, 2016).

Hillary Clintonová byla přílivu uprchlíků nakloněna po celou dobu již od primárek. „Vždy jsme imigranty a uprchlíky v USA vítali, díky nám měli lidé pocit, že pokud se budou podílet na životě v USA, budou posílat své děti do školy a tvrdě pracovat, bude pro ně v Americe místo,“ prohlásila Clintonová. Dále také zdůrazňovala, že každý je jiný, a USA zůstává symbolem pro lidský pokrok, demokracii a ekonomii, jež vytváří skutečné možnosti po celém světě (Fraser-Chanpong, 2015). V rozhovoru pro Radu pro mezinárodní vztahy Clintonová řekla, že bezpečnost Amerických občanů je samozřejmě nejvyšší prioritou, a právě proto je nutná ostražitost v třídění a prověřování uprchlíků ze Sýrie. Mělo by být podle ní tedy nutné ujistit se, že existují nezbytné zdroje pro ucelená ověření původu imigrantů. Dále však řekla, že Amerika nemůže dovolit terorismu, aby ji zastrašil do pozice, kdy by měla opustit své hodnoty a humanitární povinnosti. Clintonová se neztotožňovala s myšlenkou, že by měli lidé podstupovat náboženské testy, nebo že by každý muslim měl být diskriminován kvůli svému

vyznání, anebo že by se měly zavřít dveře před každým syrským uprchlíkem. Kladla důraz na to, že spousta těchto uprchlíků utíká od těch stejných teroristů, jež ohrožují Ameriku. Právě proto by chtěla dělat v této humanitární krizi více než méně. Zdůrazňovala, že Americká společnost byla vždy otevřená, svobodná a tolerantní a právě v tom viděla Clintonová sílu. Tvrdila, že je potřeba spolupracovat s institucemi a partnery jako jsou NATO, EU, Arabská liga, a OSN, mělo by se posílit spojení a hlavně by se nemělo zanevírat na diplomacii (CFR, 2015).

I pokud šlo o nelegální imigranty v USA, neměla Clintonová odmítavý postoj. V kampani však nepřišla s žádným specifickým plánem, jak zabezpečit jižní hranici s Mexikem. Během svých prvních 100 dní jako prezidentka by chtěla nabídnout balíček zahrnující cestu k občanství. Chtěla by s každou osobou jednat s úctou, vypořádat se s nevyřízenými rodinnými vízy a ochránit hranice a národní bezpečnost⁴⁶ (Politico Staff, 2016). Mělo by být podle ní důležité vyvést nedokumentované imigranty ze stínu společnosti a nechat je stát se součástí formální ekonomiky. Argumentovala tím, že imigranti neberou Američanům pracovní místa, jelikož většinou pracují za podmínek, které by pro Američana byly nepřijatelné. Při deportaci imigrantů by se chtěla soustředit na zadržování a deportování těch imigrantů, kteří ohrožují veřejnou bezpečnost, a ujistit se, že uprchlíci, jež potřebují azyl v USA, dostanou tu šanci. Dále by chtěla uzavřít rodinné vazby a soukromá vězeňská centra pro imigranty. Nehledě na status imigranta, by měli podle Clintonové mít všichni přístup k finančně dostupné zdravotní péči. Měla v plánu také podporovat vzdělání imigrantů a pomoci jejich integraci tím, že by byla nakloněna financování jejich cesty k americkému vzdělání. Hillary Clintonová by byla vstřícná k nově přichozím imigrantům do Ameriky.⁴⁷ Při poslední prezidentské debatě byla Clintonová dotázána, zda by si skutečně přála otevřené hranice, o kterých mluvila během svého projevu v Brazílské bance, načež se obhájila tím, že mluvila o energii a ne o volném pohybu osob. Bylo by podle ní nemožné deportovat všechny osoby bez dokumentů, jelikož by museli úředníci chodit od domu k domu a kontrolovat každého zvlášť. Navíc toto myšlení prý nekoresponduje s hodnotami americké společnosti⁴⁸ (Politico Staff, 2016).

Donald Trump od primárek zaujímal jiný postoj a přijetí syrských uprchlíků nazval „šílenstvím“. Na shromáždění v Texasu prohlásil, že by sice chtěl, aby bylo o lidi v této situaci postaráno, ale že přijetí tolika problémových lidí by pro Spojené státy nedávalo smysl (Fantz a

⁴⁶ <http://www.politico.com/story/2016/10/full-transcript-third-2016-presidential-debate-230063>

⁴⁷ <https://www.hillaryclinton.com/briefing/updates/2016/04/13/hillary-clinton-receives-endorsement-of-new-york-immigrant-rights-coalition-and-unveils-new-policies-to-help-immigrant-families/>

⁴⁸ <http://www.politico.com/story/2016/10/full-transcript-third-2016-presidential-debate-230063>

Brumfield, 2015). Odmítal povolení přílivu uprchlíků do země, protože jde podle něj o způsob, jak by do USA mohli proklouznout teroristé a nazval vlnu uprchlíků „Trojským koněm“. Později také prohlásil, že je na čase začít střežit mešity a zavřít ty, jež mají v čele radikála. Zdůraznil, že muslimů, proti kterým bojuje, je sice jen hrstka, ale že i tak mohou mít až příliš velké dopady. Dále však o muslimech mluvil jako o skvělých lidech, kteří jsou nespravedlivě pošpiňováni současným děním (Kopan, 2015). Poté však prohlásil, že si stojí za rozhodnutím zakázat muslimům přístup do Ameriky, i kdyby jen dočasně, aby zjistil jádro problému. Řekl také, že by byl schopen podívat se do očí dítěti utíkajícímu ze Sýrie a říct mu, že do Spojených států nesmí. Varoval, že v některých případech je nemožné určit původ uprchlíků. Jako způsob řešení uprchlické krize navrhl postavení bezpečných zón v Sýrii v oblastech, kde se neválčí (Diamond, 2016).

Svým kontroverzním řešením, jak zabránit přílivu imigrantů z Mexika do USA, na sebe Trump strhával pozornost hned od začátku. Již při oznámení své kandidatury řekl „postavil bych zeď, postavím obrovskou zeď na naší jižní hranici a Mexiko za ni zaplatí“⁴⁹ (Daily News, 2015). V období primárek během republikánské debaty popsal Donald Trump svůj postoj k imigraci jako velice nekompromisní. Lidé, jež přišli do země nelegálně, by měli podle něj odejít a vrátit se zpět pouze pro projití legálním procesem. „Chci silné hranice. Chci zeď. Zdi fungují,“ řekl a dodal, že je otevřen novým příchozím do země, ale pouze legálně⁵⁰ (Team Fix, 2015).

Během kampaně o několik měsíců později v Austinu v Texasu řekl, že by byl otevřen k určitým změnám svého postoje k nelegální imigraci. Prohlásil, že by byl nakloněn jistému změkčení některých svých imigračních politik, protože se nesnaží lidem ublížit a chtěl by mít v USA skvělé lidi. I tak však tvrdil, že zeď na jižní hranici by měla být bez pochyb postavena (Texas Tribune, 2016). Během svého proslovu o imigraci v Arizoně řekl, že lidé, jež jsou v Americe nelegálně a chtějí legální status, by měli mít pouze jednu možnost, a to vrátit se domů a zažádat o vstup na území USA. Jeho plánem, jak se vypořádat s imigrací, bylo postavit zeď, za kterou by zaplatilo Mexiko, a kdokoli by překročil hranice nelegálně, by byl zadržen, dokud by nebyl poslán zpět do země, ze které přišel. Dále by chtěl Trump snížit toleranci kriminality cizinců a najmout více hraničních hlídačů. Poté by chtěl co nejdříve zrušit Obamovu amnestii pro nelegální imigranty. Slíbil také dokončení sledovacího vízového systému, jež by měl

⁴⁹ <http://www.nydailynews.com/news/politics/transcript-donald-trump-2016-presidential-announcement-article-1.2260117>

⁵⁰ https://www.washingtonpost.com/news/the-fix/wp/2015/12/19/3rd-democratic-debate-transcript-annotated-who-said-what-and-what-it-meant/?utm_term=.ef0c625515ed

monitorovat vstup a odchod z USA. A další součástí jeho plánu bylo také nekompromisně upřednostnit americké pracovníky před těmi cizineckými⁵¹ (LA Times, 2016). Pak také však prohlásil, že by byl otevřen tomu dovolit imigrantům bez řádných dokumentů, kteří by měli zájem připojit se k armádě, zůstat v zemi. Vyjádřil se, že sloužit v armádě je speciální situace a tudíž by si dokázal představit, že by ji nějakým způsobem vyřešil⁵² (Beckwith, 2016).

Během druhé prezidentské debaty kladl Trump důraz na důležitost pevných hranic. Tvrdil, že by chtěl nekompromisně deportovat nelegální imigranty a zakázat jim vstup do země. Jeho hlavním argumentem byla vysoká kriminalita, příliv drog z Mexika, jež ničí mladé lidi a pracovní místa, která levná mexická síla zastává. Trump prohlásil, že „by donutil“ ilegální imigranty vrátit se zpátky do své země⁵³ (Politico Staff, 2016). Ve svém plánu na prvních 100 dní představil několik zásadních akcí, jež by chtěl uskutečnit. Jednou z nich by bylo i deportování dvou milionů nelegálních imigrantů ze země a zrušení vízového styku zemím, jež by si je nevzali zpátky. Dále by chtěl zabránit imigraci z teroristických regionů, kde není možné lidi bezpečně prověřit. Zdůraznil, že jakékoliv prověřování příchozích do země by mělo být velmi extrémní. Kdokoliv, kdo by nelegálně překročil hranici USA s Mexikem po předchozí deportaci, by čelil dvěma letům vězení a pokud by byli tito imigranti odsouzeni za trestný čin, jednalo by se minimálně o pět let za mřížemi.⁵⁴

Žádné téma nerozdělilo Trumpa a Clintonovou tak jako otázka imigrace. Hillary Clintonová byla bez pochyby nakloněna přijetí jak uprchlíků ze Sýrie a byla proti vyhoštění ilegálních imigrantů ze země, pokud nebyli trestaní. Clintonová kladla důraz na hodnoty Ameriky, které jsou postaveny na základě přijímání různorodosti. Obhajovala názor, že každý, kdo by chtěl přispět jakýmkoliv způsobem k americkému rozvoji, by měl mít v USA své místo. Ve svém programu se zabývala převážně zlepšením podmínek pro imigranty a jejich integrace do americké společnosti. Prosazovala ideu volných hranic, kde přelévání lidského kapitálu by mělo zemi obohacovat. Nebyla proti přijetí muslimů do země, jelikož tvrdila, že i oni utíkají před tím, čeho se Amerika bojí nejvíce a to je radikální islám. Chtěla být sice obezřetnější a zvýšit kontrolu těchto uprchlíků před tím, než je USA přijmou za své, ale přijetí imigrantů se nebránila. Argumentovala tím, že Američané neztrácejí pracovní místa kvůli cizincům na americkém území, jelikož tito cizinci vykonávají práce za podmínek, které by Američan nikdy

⁵¹ <http://www.latimes.com/politics/la-na-pol-donald-trump-immigration-speech-transcript-20160831-snap-htmlstory.html>

⁵² <http://time.com/4483355/commander-chief-forum-clinton-trump-intrepid/>

⁵³ <http://www.politico.com/story/2016/10/2016-presidential-debate-transcript-229519>

⁵⁴ <https://www.donaldjtrump.com/press-releases/donald-j.-trump-delivers-groundbreaking-contract-for-the-american-vote1>

nepřijal. Donald Trump měl v otázce imigrace názor naprosto opačný. Nejenže se bránil přijetí syrských uprchlíků a ilegálních imigrantů z Mexika, ale navrhl také plán na vyhoštění všech nelegálních imigrantů s tím, že pokud by nebyli trestáni, mohli by se do země vrátit, ale pouze pokud by prošli schvalovacím procesem. Chtěl by zabránit vstupu muslimů do země, protože byl názoru, že jejich původ je velmi těžko dohledatelný a že by tak mohli přivést do USA radikální islám. Navrhoval tak úplný zákaz vstupu na území USA uprchlíkům ze zemí, které by měly s terorismem jakoukoliv spojitost. S Clintonovou se shodl v otázce kontroly nově příchozích do USA, jelikož by chtěl kontrolu zvýšit stejně jako Clintonová. Kritizoval podporu volných hranic Clintonové a sám navrhoval úplný opak a to postavení zdi na hranici s Mexikem. Jediná výjimka, kterou zatím zmínil, byla služba v americké armádě, díky které by si imigranti zajistili v USA své místo.

Názory na tuto problematiku byly u obou kandidátů časem mírně upravovány. Clintonová sice svoje kladné postoje k imigrantům celou dobu hájila, avšak když byla dotázána, zda skutečně podporuje myšlenku otevřených hranic, začala zdůrazňovat důležitost silných hranic a větší kontroly nově příchozích na území USA. Donald Trump sice od začátku kampaně nehodlal upustit od vyhoštění nelegálních imigrantů ze země a neustále si stál za svým řešením přílivu nelegálních imigrantů tím, avšak také on své postoje nakonec trochu umínil. Stál si sice neustále za tím, že zeď bude postavena, ale prohlásil, že by byl ochoten podmínky ohledně nelegální imigrace zmírnit a to třeba právě u lidí, jež by chtěli sloužit v armádě, u těch by se snažil situaci nějak vyřešit. Ačkoliv oba stále stáli v otázce imigrace na opačných stranách, v průběhu času upustili od extrémů, se kterými svoji kampaň začínali a neudrželi tak kompletní konzistentnost svého projevu ohledně ilegální imigrace a přijetí syrských uprchlíků.

4.4 Rusko

Rusko se během kampaně 2016 stalo jedním z hlavních předmětů diskuzí ohledně zahraniční politiky. Jednalo se o nejčastěji zmíněnou zahraniční zemi během druhé prezidentské debaty. Ohledně Ruska se vznášely dvě hlavní otázky. Zaprvé zda by měla být stanovena bezletová zóna nad Aleppem v Sýrii, aby byla poskytnuta trocha úlevy civilistům v oblastech kontrolovanými rebely. Tento krok by mohl být Ruskem, jež udržuje nad tímto regionem kontrolu, interpretován jako nepřátelský. Další otázkou bylo, do jaké míry by měly Spojené státy odsoudit či se bránit proti Ruským zásahům na Ukrajině. Velmi často byl diskutován také Ruský vliv na americkou zahraniční politiku (Ballotpedia, 2016).

V otázce bezletové zóny nad Sýrií byla Clintonová pro, a to z důvodu, aby byla v Sýrii vytvořena bezpečná útočiště k ochraně lidí jak proti Assadovým silám, jež nepřestávají s bombardováním území, tak proti Islámskému státu. Zóna by samozřejmě měla být nekonfliktní s Rusy, kteří v tomto prostoru také létají. Podle ní by bezletová zóna mohla předejít odlivu uprchlíků a poskytnout možnost bezpečných míst⁵⁵ (Team Fix, 2015).

Svůj postoj k Rusku vyjádřila prohlášením, že Rusko je čím dál agresivnější tím, že provádí spousty zastrašujících manévřů vůči Baltským zemím. Jako důkaz Ruské agrese uvedla situaci na východní Ukrajině, a upozornila na to, že Rusko chce přepsat mapu Evropy⁵⁶ (CNN, 2016). Ve svém projevu ohledně národní bezpečnosti mluvila mimo jiné i o tom, že země jako například Čína nebo Rusko jdou často proti USA. Rusko rozpoutalo na Ukrajině agresivní válečné boje. Clintonová zmínila své zkušenosti v zahraniční politice a řekla, že ví, jak nutné je postavit se mocnostem a zároveň s nimi spolupracovat, pokud je to možné. Dodala také, že tímto způsobem by mohla s Ruskem spolupracovat na vyjednávání nové dohody START, jež by měla stanovit snížení jaderných zásob⁵⁷ (Time, 2016).

Ve druhé prezidentské debatě Clintonová obvinila Rusko z hackerských útoků s cílem ovlivnit americké volby. Řekla, že zatím ještě v historii nenastal případ, kdy by se zahraniční mocnost tak hodně snažila ovlivnit výsledek voleb s tím, že zdůraznila, že se Rusko snaží ovlivnit výsledky voleb ve prospěch Donalda Trumpa. Dále prohlásila, že na Rusko je nutné mít určitou páku, jelikož Rusové nepřistoupí jen tak k diplomatickým vyjednáváním, pokud není určitého prostředku, jež by je k tomu nutil. Zdůraznila, že se sama Rusku i prezidentu Putinovi postavila a jako prezidentka by si tento postoj zachovala. Pokud by bylo s Rusy nutno spolupracovat, tak by to podle ní samozřejmě bylo možné vzhledem k tomu, že už se tak v minulosti několikrát stalo, ale zároveň dodala, že podporuje vyšetřování zločinů napáchaných Ruskem a bude ho snažit držet odpovědným za své činy⁵⁸ (Politico, 2016).

Donald Trump zastával názor, že s Ruskem by se mělo přátelsky spolupracovat. I proto bezletovou zónu nad Sýrií nepodporoval. Ve svém projevu o zahraniční politice uvedl, že Spojené státy a Rusko jsou dva odlišné národy se spousty rozdílů a na to musí být brán ohled. Řekl, že nejsou protivníci, ale naopak vyzval Ameriku k hledání společných zájmů s Ruskem, jelikož i tato země se musela vypořádat například s Islámským terorismem. Trump věřil, že z

⁵⁵ https://www.washingtonpost.com/news/the-fix/wp/2015/12/19/3rd-democratic-debate-transcript-annotated-who-said-what-and-what-it-meant/?utm_term=.ef0c625515ed

⁵⁶ <http://edition.cnn.com/2016/04/14/politics/transcript-democratic-debate-hillary-clinton-bernie-sanders/>

⁵⁷ <http://time.com/4355797/hillary-clinton-donald-trump-foreign-policy-speech-transcript/>

⁵⁸ <http://www.politico.com/story/2016/10/2016-presidential-debate-transcript-229519>

pohledu síly by bylo uvolnění napětí a zlepšení vztahů mezi zeměmi zcela možné. Upozornil však, že pokud by se nepodařilo dosáhnout s Ruskem rozumného jednání, odstoupil „od stolu“.⁵⁹ Během interview pro ABC News řekl, že není znepokojený se vstupem Putina na území Ukrajiny, načež hájil Putina tím, že tam sice je, ale jen jistým způsobem a ne kompletně. Ještě dodal, že slyšel, že obyvatelé Krymu by byli radši s Ruskem, než tam, kde jsou teď⁶⁰ (ABC News, 2016). Trump sdílel svůj názor, že by měl určitě s prezidentem Putinem a celým Ruskem velmi dobré vztahy. Dále zdůraznil fakt, že Rusko bojuje proti Islámskému státu stejně tak jako USA, a že by tudíž bylo „báječné, kdyby spolu mohli spolupracovat a zničit tak ISIS“. Na prohlášení Putina, který řekl, že Donald Trump je skvělý lídr, reagoval Trump velmi pozitivně a kompliment přijal. Dále však dodal, že to prezidentu Putinovi nepomůže, jelikož Trump je skvělý vyjednávač a hodlá bojovat za prosperitu své země. Ve skvělé vztahy s Ruskem a prezidentem Putinem Donald Trump bez pochyby věřil⁶¹ (Beckwith, 2016). Během druhé prezidentské debaty odmítal Trump obvinění Clintonové, která tvrdila, že za hackerské útoky může Rusko. Trump prohlásil, že Vladimira Putina nezná, ale že si myslí, že by bylo skvělé, kdyby spolu vycházeli, protože by spolu mohli bojovat proti Islámskému státu, ale zároveň odmítl jakoukoliv spojitost mezi ním a Ruskem.⁶² (Politico, 2016).

Ohledně Ruska se strhla debata právě kvůli hackerským útokům⁶³ během voleb, z nichž Clintonová obvinila Rusko. Zaujímal k Rusku postoj, jež si Amerika držela již od studené války. Rusku i prezidentu Putinovi byla vždy odhodlána se postavit a ruskou agresi otevřeně kritizovala. Sice se jisté spolupráce s Ruskem v určitých oblastech nebránila, avšak nepřestala zaujímat obezřetný postoj a vřelé vztahy s prezidentem Putinem udržovat neplánovala, jelikož ho vždy považovala za agresora. Donald Trump zaujal k Rusku opačný názor. Ačkoliv by v Rusku viděl určitou hrozbu, která by mohla stát za jakýmikoliv potenciálními kybernetickými útoky, spojitost Ruska s hackerskými útoky během voleb odmítl. K prezidentu Putinovi měl na rozdíl od Clintonové velmi kladný postoj a udržování přátelského vztahu s jeho zemí se vůbec nebránil. Naopak by uvítal spolupráci s Ruskem například v boji proti terorismu a mít na své straně takovou velmoc, jako je Rusko, by bral jako ohromnou výhodu.

Názory Clintonové na Rusko či prezidenta Putina se během kampaně nezměnily. Stála si za svým obezřetným postojem k Rusku i jeho vůdci a nepřestala zemi obviňovat z

⁵⁹ <https://www.donaldjtrump.com/press-releases/donald-j.-trump-foreign-policy-speech>

⁶⁰ <http://abcnews.go.com/Politics/week-transcript-donald-trump-vice-president-joe-biden/story?id=41020870>

⁶¹ <http://time.com/4483355/commander-chief-forum-clinton-trump-intrepid/>

⁶² <http://www.politico.com/story/2016/10/2016-presidential-debate-transcript-229519>

⁶³ <http://www.politico.com/story/2016/10/full-transcript-third-2016-presidential-debate-230063>

ovlivňování voleb ve prospěch Donalda Trumpa. Donald Trump sice také své názory, jež ohledně Ruska vyjadřoval, v průběhu voleb nezměnil, avšak objevila se situace, kdy se soudržnost jeho projevu lehce narušila. A to právě, když čelil obvinění Clintonové, jež prohlásila, že Rusko se snažilo ovlivnit volby. Ačkoliv do té s ruským prezidentem otevřeně sympatizoval, najednou couvl od svých předchozích názorů, a to pravděpodobně, aby nebyl spojován s hackerskými útoky.

4.5 Souhrnné shrnutí zahraničních postojů jednotlivých kandidátů

Jako shrnutí zahraničních postojů k výše zmíněným tématům zahraniční politiky slouží následující tabulka. V té je stručně popsáno, jak se názory kandidátů rozcházel, a v jaké oblasti se naopak shodli. Tabulka obsahuje také konzistentnost jejich projevů během kampaně, která je hodnocena jako silná, střední či slabá podle toho, do jaké míry si v průběhu kampaně kandidáti za svými postoji stáli.

Tabulka 1: Zahraniční postoje kandidátů k vybraným tématům

	Clintonová	Trump	Oba
Íránská jaderná dohoda	• Pro dohodu • žádné nebezpečí pro Izrael	• proti dosavadnímu znění dohody • nebezpečí Pro Izrael	• Proti, aby Írán vlastnil jadernou zbraň
Konzistentnost	silná	silná	
ISIS	• Brání se užití termínu „radikální islám“ • vyhýbání se bombardování • spolupráce s Araby a Kurdy	• důležité užívat termín „radikální islám“ • bombardování • spolupráce s Ruskem	• nutnost porazit ISIS • ochrana kybernetické sítě • mezinárodní spolupráce
Konzistentnost	silná	střední	
Imigrace	• pro přijetí uprchlíků ze Sýrie • proti vyhoštění ilegálních imigrantů • pro zlepšení podmínek pro imigranty • volné hranice	• proti přijetí syrských uprchlíků • pro vyhoštění všech ilegálních imigrantů • zeď na hranicích	• zvýšení kontroly příchozích imigrantů
Konzistentnost	slabá	slabá	
Rusko	• pro bezletovou zónu • postavit se Rusku • Putin je agresor • spojitost Ruska s kybernetickými útoky	• proti bezletové zóně • spolupráce s Ruskem • kladný postoj k Putinovi • proti spojitosti Ruska s kybernetickými útoky	• Rusko je hrozba, ale jistá spolupráce je nutná
Konzistentnost	silná	střední	

Závěr

Cílem této práce byla analýza prostoru věnovanému zahraniční politice v prezidentských debatách a na internetu a srovnání vizí a postojů a konzistentnosti projevů jednotlivých kandidátů k vybraným zahraničně politickým tématům probíraných ve volbách v roce 2016. Hlavní otázky, které jsem si v práci kladla, byly: Jaký prostor věnovali kandidáti zahraniční politice na svých oficiálních webových stránkách? V jakých zahraničně politických otázkách se kandidáti rozcházelí a v jakých se naopak shodovali? Jaká byla konzistentnost jejich projevů po dobu kampaně?

Jedním z cílů práce byla analýza prostoru věnovaného zahraniční politice během kampaně. V první debatě byla řešena témata jako zabezpečení země před kybernetickými útoky, vztahy s Ruskem, schopnost kandidátů vykonávat funkci vrchního velitele ozbrojených sil, boj s Islámským státem a ochrana před terorismem, NATO a jeho financování, a jaderné zbraně. Zahraniční politice bylo věnováno 27 minut. Ve druhé debatě byla probírána témata rostoucí islámofobie, spolupráce s muslimy v rámci boje proti radikálnímu islámu, zpřísnění kontroly imigrantů do USA, uprchlické krize a války v Sýrii, a boje s ISIS. Zahraniční politice bylo věnováno 21 minut. Ve třetí debatě se řešily plány kandidátů na zabezpečení hranic, ilegální imigrace, vztahy s Mexikem a NAFTA, hackerské útoky na USA, vztah kandidátů k Rusku a prezidentu Vladimiru Putinovi, jaderné zbraně, Islámský stát, humanitární krize v Aleppu a bombardování v Sýrii a bezletová zóna nad tímto regionem. Nejvíce prostoru bylo zahraniční politice věnováno ve třetí debatě, a to 36 minut. Celkově byla zahraničně politická témata během televizních debat probírána zhruba 84 minut, což je necelá jedna třetina celkového času debat.

Dalším cílem této práce bylo zhodnotit prostor, který věnovali kandidáti na amerického prezidenta v roce 2016 zahraničně politickým tématům na internetu a jakým tématům se věnovali nejvíce. Donald Trump se na webu nejvíce věnoval imigraci, jak ji zamezit a jak co nejefektivněji kontrolovat ilegální imigranty. Dále věnoval velký prostor zabezpečení USA a to jak kyberneticky, tak na hranicích s Mexikem. Řešil i boj s Islámským státem a vyjádřil také svůj nesouhlas se zněním jaderné dohody s Íránem. Prostor dále věnoval spolupráci s jinými zeměmi a to konkrétně převážně s Ruskem, Čínou a Mexikem. Hillary Clintonová představila na internetu svou vizi ohledně syrských uprchlíků, boje s Islámským státem, financování armády a zabezpečení Spojených států a to hlavně před kybernetickými útoky. Dále se na svém webu vyjádřila kladně k jaderné dohodě s Íránem.

Uvedla také svůj plán na podporu Izraele. Donald Trump se na svém oficiálním webu dotkl více oblastí zahraniční politiky, zatímco Hillary Clintonová se věnovala menšímu množství témat, avšak více do hloubky. Konkrétních plánů ohledně zahraničně politických otázek poskytl na webu více Donald Trump než Hillary Clintonová. Lze konstatovat, že na svých oficiálních webových stránkách nevěnoval ani jeden z kandidátů zahraniční politice výrazný prostor. Na základě celkového počtu článků a článků týkajících se zahraničně politických postojů kandidátů je možné vyhodnotit, že zahraniční politice na webu ani jeden z nich nevěnoval více než deset procent.

Jedním z dalších cílů této práce byla také analýza konkrétních postojů kandidátů k vybraným zahraničně politickým tématům a zhodnocení, ve kterých otázkách se rozcházel a ve kterých se shodovali. Součástí této analýzy bylo hodnocení toho, zda projevy názorů kandidátů byly po celou dobu konzistentní. Ohledně Íránu se oba kandidáti shodli, že by bylo nebezpečné, kdyby Írán vlastnil jadernou zbraň, avšak postoj k uzavřené dohodě s Íránem o jaderných zbraních měli naprosto opačný. Clintonová dohodu podporovala, zatímco Trump chtěl její podmínky změnit. Konzistentnost projevů obou kandidátů byla v této otázce po celou dobu stejná. V otázce boje s Islámským státem se kandidáti v hlavních otázkách shodli a to, že chtějí oba ISIS porazit, oba považovali za důležitou hlavně na kybernetickou ochranu a oba měli vidinu mezinárodní spolupráce. Lišili se v konkrétním přístupu k boji, kde by Clintonová chtěla spolupracovat s Kurdy a Araby a raději by se vyhnula bombardování oblasti Islámského státu, zatímco Trump vypichoval spolupráci s Ruskem a bombardování by se nebránil. Konzistentnost projevu Clintonové byla po celou dobu silná, zatímco Trumpův projev měl lehké výkyvy. Ohledně imigrace se shodli kandidáti pouze na zvýšení kontroly imigrantů a na tom, že ani jeden kandidát neměl po celou dobu jednolité názory. Jinak se v přístupu k imigraci naprosto lišili a to převážně v tom, že Clintonová byla imigraci do USA nakloněna, zatímco Trump proti ní silně bojoval. Ohledně Ruska měli kandidáti také naprosto protichůdné názory, ale shodli se v tom, že ačkoliv je Rusko potenciální hrozba, je nutné s ním v jistých oblastech spolupracovat. Hillary Clintonová zaujala k Rusku spíše odmítavý postoj, zatímco Donald Trump spolupráci s touto zemí a jejím prezidentem Vladimírem Putinem vítal. Hillary Clintonová svůj postoj po celou dobu nezměnila, zatímco Trumpův výstup měl jisté výkyvy.

Posledním cílem této práce bylo vyhodnotit potenciální dopady zvolení prezidenta Trumpa na mezinárodní vztahy. Důležitým faktorem je osobnost Donalda Trumpa, která by se podle klasifikace Jamese Davida Barbera dala zatím určit jako Aktivně-negativní, jelikož

Trump zatím ukazuje sklony k tvrdšímu jednání a také pesimismu, protože se snaží současnou situaci v USA za každou cenu změnit. Zahraničně politické zkušenosti neměl před svým zvolením žádné. Jednání Donalda Trumpa v pozici prezidenta Spojených států amerických je zatím velmi nevyzpytatelné a je tedy v současné době nemožné určit, jaké potenciální dopady může jeho zvolení na mezinárodní vztahy mít. Jakékoliv názory by v tuto chvíli byly pouze nepodloženými domněnkami.

Seznam zdrojů:

Knihy:

DVOŘÁKOVÁ, Vladimíra (2002). *Spojené státy americké: společnost a politika*. Praha: Libri. 298 stran. ISBN 80-7277-141-8

HASTEDT, Glenn P. (2015): *American foreign policy: past, present, and future*. Tenth edition. Lanham: Rowman & Littlefield. 407 stran. ISBN 978-1-4422-4161-9

JOHNSON, Loch K. (1995): *America as a world power: foreign policy in a constitutional framework*. New York: McGraw-Hill. 539 stran. Druhá edice. ISBN 0-07-032716-5

KREJČÍ, Oskar. (2009): *Zahraniční politika USA: ideje, doktríny, strategie*. Praha: Professional Publishing. 435 s. ISBN 978-80-86946-68-9

TRUMP, Donald J. (2011): *Time to get tough: making America #1 again* [online]. Washington, D.C.: Regnery Pub. [cit.25.3.2017] Dostupné z: <http://www.worldcat.org/title/time-to-get-tough-making-america-1-again/oclc/730403828/viewport>

Prameny:

BECKWITH Ryan T. (7. 9. 2016): *Read Hillary Clinton and Donald Trump's Remarks at a Military Forum* [online]. [cit.26.3.2017] Dostupné z: <http://time.com/4483355/commander-chief-forum-clinton-trump-intrepid/>

CFR (19. 11. 2015): *Hillary Clinton on National Security and the Islamic State* [online]. [cit.25.3.2017] Dostupné z: <http://www.cfr.org/radicalization-and-extremism/hillary-clinton-national-security-islamic-state/p37266>

CLINTON, Hillary (13. 4. 2016): *Hillary Clinton Receives Endorsement of New York Immigrant Rights Coalition and Unveils New Policies to Help Immigrant Families* [online]. [cit.25.3.2017] Dostupné z: <https://www.hillaryclinton.com/briefing/updates/2016/04/13/hillary-clinton-receives-endorsement-of-new-york-immigrant-rights-coalition-and-unveils-new-policies-to-help-immigrant-families/>

CLINTON, Hillary (13. 6. 2016): *National Security* [online]. [cit.1.4.2017] Dostupné z: <https://www.hillaryclinton.com/issues/national-security/>

CLINTON, Hillary (15. 12. 2015): *Statements, Hillary Clinton Lays Out Comprehensive Plan To Bolster Homeland Security* [online]. [cit.25.3.2017] Dostupné z: <https://www.hillaryclinton.com/briefing/statements/2015/12/15/comprehensive-plan-to-bolster-homeland-security/>

CLINTON, Hillary (16. 1. 2016): *Hillary Clinton Statement on Iran* [online]. [cit.25.3.2017] Dostupné z: <https://www.hillaryclinton.com/briefing/statements/2016/01/16/statement-on-iran/>

CLINTON, Hillary (2. 6. 2016): *Military and defense* [online]. [cit.1.4.2017] Dostupné z: <https://www.hillaryclinton.com/issues/military-and-defense/>

CLINTON, Hillary (5. 5. 2015): *Immigration reform* [online]. [cit.1.4.2017] Dostupné z: <https://www.hillaryclinton.com/issues/immigration-reform/>

CLINTON, Hillary (6. 2. 2016): *Combating terrorism* [online]. [cit.1.4.2017] Dostupné z: <https://www.hillaryclinton.com/issues/combating-terrorism/>

CNN (16. 12. 2015): *Rush Transcript second debate: CNN Facebook Republican Presidential Debate* [online]. [cit.25.3.2017] Dostupné z: <http://cnnpressroom.blogs.cnn.com/2015/12/16/rush-transcript-second-debate-cnn-facebook-republican-presidential-debate/>

CNN Politics (14. 4. 2016): *Full transcript: CNN Democratic debate* [online]. [cit.26.3.2017] Dostupné z: <http://edition.cnn.com/2016/04/14/politics/transcript-democratic-debate-hillary-clinton-bernie-sanders/>

CNN POLITICS (23. 11. 2016): *Exit polls* [online]. [cit.5.3.2017] Dostupné z: <http://edition.cnn.com/election/results/exit-polls>

CNN/ORC (24. 10. 2016): *Poll 19* [online]. [cit.5.3.2017] Dostupné z: <http://i2.cdn.turner.com/cnn/2016/images/10/24/cnn.poll.pdf> Dostupné z: http://www.realclearpolitics.com/epolls/2016/president/us/general_election_trump_vs_clinton-5491.html

CNN/ORC (3. 10. 2016): *Poll 15*. [online]. [cit.5.3.2017] Dostupné z: <http://i2.cdn.turner.com/cnn/2016/images/10/04/rel15a.-.2016.presidential.race.pdf> Dostupné

z: <http://edition.cnn.com/2016/10/03/politics/hillary-clinton-donald-trump-presidential-polls/index.html>

DAILY NEWS STAFF (16. 6. 2015): *Transcript of Donald Trump's 2016 presidential announcement* [online]. [cit.25.3.2017] Dostupné z: <http://www.nydailynews.com/news/politics/transcript-donald-trump-2016-presidential-announcement-article-1.2260117>

DONALD J. TRUMP FOR PRESIDENT (2016): *Press releases* [online]. [cit.2.4.2017] Dostupné z: <https://www.donaldjtrump.com/press-releases>

FOX NEWS (13. 10. 2016): *Poll: October 13, 2016* [online]. [cit.5.3.2017] Dostupné z: <http://www.foxnews.com/politics/interactive/2016/10/13/fox-news-poll-october-13-2016/>

HILLARY FOR AMERICA (2016): *Learn more about Hillary's vision for America* [online]. [cit.1.4.2017] Dostupné z: <https://www.hillaryclinton.com/issues/>

KRUTZ, Glenn S. a PEAKE Jeffrey S. (2009): *Treaty Politics and the Rise of Executive Agreements* [online]. The University of Michigan Press (2009). [cit.19.4.2017] Dostupné z: <https://www.press.umich.edu/pdf/9780472116874-ch1.pdf>

LOS ANGELES TIMES STAFF (31. 8. 2016): *Transcript: Donald Trump's full immigration speech, annotated* [online]. [cit.25.3.2017] Dostupné z: <http://www.latimes.com/politics/la-na-pol-donald-trump-immigration-speech-transcript-20160831-snap-htmlstory.html>

NATIONAL SECURITY COUNCIL (1947). *National Security Act of 1947* [online]. [cit.25.2.2017] Dostupné z: <file:///C:/Users/Asus/Desktop/bakule/84.%20Zákon%20o%20národní%20bezpečnosti,%2026.%207.%201947.pdf>

NBC News (19. 10. 2016): *The Third Presidential Debate: Hillary Clinton And Donald Trump (Full Debate) | NBC News* [online]. [cit.5.3.2017] Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=smkyorC5qwc>

NBC News (26. 9. 2016): *The First Presidential Debate: Hillary Clinton And Donald Trump (Full Debate) | NBC News* [online]. [cit.5.3.2017] Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=855Am6ovK7s>

NBC News (9. 10. 2016): *The Second Presidential Debate: Hillary Clinton And Donald Trump (Full Debate)* | NBC News [online]. [cit.5.3.2017] Dostupné z: <https://www.youtube.com/watch?v=FRlI2SQ0Ueg>

O'SULLIVAN, John (1839). *The Great Nation of Futurity* [online]. [cit.25.2.2017] Dostupné z: http://www.durmushocaoglu.com/data/kutuphane/17_The_Great_Nation_of_Futurity.pdf

POLITICO (13. 12. 2016): *2016 Presidential Election Results* [online], [cit.18.4.2017] Dostupné z: <http://www.politico.com/2016-election/results/map/president>

POLITICO LLC (15. 8. 2016): *Full text: Donald Trump's speech on fighting terrorism* [online]. [cit.25.3.2017] Dostupné z: <http://www.politico.com/story/2016/08/donald-trump-terrorism-speech-227025>

POLITICO STAFF (10. 10. 2016): *Full transcript: Second 2016 presidential debate* [online]. [cit.25.3.2017] Dostupné z: <http://www.politico.com/story/2016/10/2016-presidential-debate-transcript-229519>

POLITICO STAFF (20. 10. 2016): *Full transcript: Third 2016 presidential debate* [online] [cit.25.3.2017] Dostupné z: <http://www.politico.com/story/2016/10/full-transcript-third-2016-presidential-debate-230063>

TEAM FIX (19. 12. 2015): *3rd Democratic debate transcript, annotated: Who said what and what it meant* [online]. [cit.26.3.2017] Dostupné z: https://www.washingtonpost.com/news/the-fix/wp/2015/12/19/3rd-democratic-debate-transcript-annotated-who-said-what-and-what-it-meant/?utm_term=.ef0c625515ed

TIME (2. 6. 2016): *Read Hillary Clinton's Speech on Donald Trump and National Security* [online]. [cit.26.3.2017] Dostupné z: <http://time.com/4355797/hillary-clinton-donald-trump-foreign-policy-speech-transcript/>

TRUMP, Donald (10. 11. 2015): *REFORMING THE U.S.-CHINA TRADE RELATIONSHIP TO MAKE AMERICA GREAT AGAIN* [online]. [cit.2.4.2017] Dostupné z: <https://www.donaldjtrump.com/press-releases/reforming-the-u.s.-china-trade-relationship-to-make-america-great-again>

TRUMP, Donald (13. 6. 2016): *DONALD J. TRUMP ADDRESSES TERRORISM, IMMIGRATION, AND NATIONAL SECURITY* [online]. [cit.2.4.2017] Dostupné z:

<https://www.donaldjtrump.com/press-releases/donald-j.-trump-addresses-terrorism-immigration-and-national-security>

TRUMP, Donald (14. 7. 2015): *Donald J. Trump statement on Iran agreement* [online]. [cit.2.4.2017] Dostupné z: <https://www.donaldjtrump.com/press-releases/donald-j.-trump-statement-on-iran-agreement>

TRUMP, Donald (15. 8. 2016): *Understanding The Threat: Radical Islam And The Age Of Terror* [online]. [cit.2.4.2017] Dostupné z: https://assets.donaldjtrump.com/Radical_Islam_Speech.pdf

TRUMP, Donald (16. 9. 2016): *DONALD TRUMP TALKS HAITI, CUBA, VENEZUELA IN FLORIDA SWING* [online]. [cit.2.4.2017] Dostupné z: <https://www.donaldjtrump.com/press-releases/donald-trump-talks-haiti-cuba-venezuela-in-florida-swing>

TRUMP, Donald (19. 10. 2016): *DONALD J. TRUMP'S COMPREHENSIVE IMMIGRATION PLAN* [online]. [cit.2.4.2017] Dostupné z: <https://www.donaldjtrump.com/press-releases/donald-j.-trumps-comprehensive-immigration-plan1>

TRUMP, Donald (19. 10. 2016): *DONALD TRUMP'S PLAN TO DEFEAT ISIS AND MAKE AMERICA SAFE AGAIN* [online]. [cit.2.4.2017] Dostupné z: <https://www.donaldjtrump.com/press-releases/donald-trumps-plan-to-defeat-isis-and-make-america-safe-again>

TRUMP, Donald (22. 10. 2016): *DONALD J. TRUMP DELIVERS GROUNDBREAKING CONTRACT FOR THE AMERICAN VOTER IN GETTYSBURG* [online]. [cit.25.3.2017] Dostupné z: <https://www.donaldjtrump.com/press-releases/donald-j.-trump-delivers-groundbreaking-contract-for-the-american-vote1>

TRUMP, Donald (24. 6. 2016): *DONALD J. TRUMP STATEMENT REGARDING BRITISH REFERENDUM ON E.U. MEMBERSHIP* [online]. [cit.2.4.2017] Dostupné z: <https://www.donaldjtrump.com/press-releases/donald-j.-trump-statement-regarding-british-referendum-on-e.u.-membership>

TRUMP, Donald (24. 8. 2016): *DONALD J. TRUMP CALLS FOR AMERICAN INDEPENDENCE, LAYS OUT NEED FOR IMMIGRATION SECURITY* [online] [cit.2.4.2017] Dostupné z: <https://www.donaldjtrump.com/press-releases/donald-j.-trump-calls-for-american-independence-lays-out>

TRUMP, Donald (27. 4. 2016): *DONALD J. TRUMP FOREIGN POLICY SPEECH* [online]. [cit.2.4.2017] Dostupné z: <https://www.donaldjtrump.com/press-releases/donald-j.-trump-foreign-policy-speech>

TRUMP, Donald (3. 10. 2016): *DONALD J. TRUMP PROMISES IMMEDIATE ACTION ON CYBERSECURITY IN HIS ADMINISTRATION* [online]. [cit.2.4.2017] Dostupné z: <https://www.donaldjtrump.com/press-releases/donald-j.-trump-remarks-on-cybersecurity>

TRUMP, Donald (31. 8. 2016): *DONALD J. TRUMP REMARKS IN MEXICO CITY, MEXICO* [online]. [cit.2.4.2017] Dostupné z: <https://www.donaldjtrump.com/press-releases/donald-j.-trump-remarks-in-mexico-city-mexico>

TRUMP, Donald (5. 4. 2016): *DONALD J. TRUMP: COMPELLING MEXICO TO PAY FOR THE WALL* [online]. [cit.2.4.2017] Dostupné z: <https://www.donaldjtrump.com/press-releases/donald-j.-trump-compelling-mexico-to-pay-for-the-wall>

TRUMP, Donald (7. 12. 2015): *DONALD J. TRUMP STATEMENT ON PREVENTING MUSLIM IMMIGRATION* [online]. [cit.2.4.2017] Dostupné z: <https://www.donaldjtrump.com/press-releases/donald-j.-trump-statement-on-preventing-muslim-immigration>

TRUMP, Donald J. (27. 4. 2016): *DONALD J. TRUMP FOREIGN POLICY SPEECH* [online]. [cit.25.3.2017] Dostupné z: <https://www.donaldjtrump.com/press-releases/donald-j.-trump-foreign-policy-speech>

TRUMP, Donald J. (8. 9. 2015): *Amateur hour with the Iran nuclear deal* [online]. [cit.25.3.2017] Dostupné z: <http://www.usatoday.com/story/opinion/2015/09/08/donald-trump-amateur-hour-iran-nuclear-deal-column/71884090/>

TWITTER (3. 8. 2016): *Donald J. Trump* [online]. [cit.25.3.2017] Dostupné z: <https://twitter.com/realdonaldtrump/status/760783130978648064>

US HISTORY (2017): JEFFERSON, Thomas (17. 9. 1778). *Constitution of the United States* [online]. [cit.25.2.2017] Dostupné z: <http://www.ushistory.org/documents/constitution.htm>

WOOLLEY, John T. a PETERS, Gerhard (2017): CARTER, Jimmy (20. 12. 1977). *Inaugural Address of President Jimmy Carter* [online]. [cit.25.2.2017] Dostupné z: <http://www.presidency.ucsb.edu/ws/?pid=6575>

WOOLLEY, John T. a PETERS, Gerhard (2017): JEFFERSON, Thomas (4. 3. 1801). *First Inaugural Address* [online]. [cit.25.2.2017] Dostupné z:

<http://www.presidency.ucsb.edu/ws/?pid=25803>

WOOLLEY, John T. a PETERS, Gerhard (2017): MONROE, James (2. 12. 1823). *The Monroe Doctrine* [online]. [cit.25.2.2017] Dostupné z:

<http://www.presidency.ucsb.edu/ws/?pid=29465>

WOOLLEY, John T. a PETERS, Gerhard (2017): WASHINGTON, George (19. 9. 1796). *Farewell Address* [online]. [cit.25.2.2017] Dostupné z:

<http://www.presidency.ucsb.edu/ws/?pid=65539>

Mediální a internetové zdroje:

ABC News (31. 7. 2016): *'This Week' Transcript: Donald Trump, Vice President Joe Biden, and Ret. Gen. John Allen* [online]. [cit.26.3.2017] Dostupné z:

<http://abcnews.go.com/Politics/week-transcript-donald-trump-vice-president-joe-biden/story?id=41020870>

AIPAC (21. 3. 2016): *Transcripts: Republican Presidential Candidate Donald Trump Remarks* [online]. [cit.25.3.2017] Dostupné z:

<http://www.policyconference.org/article/transcripts/trump-2016.asp>

BALLOTPEDIA (2016): *2016 presidential candidates on Russia* [online]. [cit.26.3.2017] Dostupné z: https://ballotpedia.org/2016_presidential_candidates_on_Russia

BALLOTPEDIA (2016): *2016 presidential candidates on Syrian refugees* [online]. [cit.25.3.2017] Dostupné z:

https://ballotpedia.org/2016_presidential_candidates_on_Syrian_refugees

BRADNER, Eric (20. 10. 2016): *Trump always takes the bait and other debate takeaways* [online]. [cit.5.3.2017] Dostupné z: <http://edition.cnn.com/2016/10/20/politics/presidential-debate-takeaways/>

BRADNER, Eric (7. 12. 2015): *Clinton explains why she won't say 'radical Islam'* [online]. [cit.25.3.2017] Dostupné z: <http://edition.cnn.com/2015/12/06/politics/hillary-clinton-radical-islam/>

BREITMAN, Kendall a CIRILLI, Kevin (23. 3. 2016): *'Unpredictability' on Nukes Among Trump Keys to Muslim Respect* [online]. [cit.25.3.2017] Dostupné z: <https://www.bloomberg.com/politics/articles/2016-03-23/trump-lays-out-vision-for-gaining-respect-from-muslim-world>

BRITANNICA (4. 5. 2002): *Executive Agreement* [online]. [cit.15.4.2017] Dostupné z: <https://www.britannica.com/topic/executive-agreement>

BROWN, Nicole (2016): *Swing states explained: What they are, why they matter in the 2016 election*[online]. [cit.5.4.2016] Dostupné z: <http://www.amny.com/news/elections/swing-states-explained-what-they-are-why-they-matter-in-the-2016-election-1.12408775>

CARROL, JP (4. 7. 2016): *EXCLUSIVE: This Is Trump's Foreign Policy, A Conversation With Top Trump Adviser Dr. Walid Phares* [online]. [cit.25.3.2017] Dostupné z: <http://dailycaller.com/2016/07/04/exclusive-this-is-trump-foreign-policy-a-conversation-with-top-trump-adviser-dr-walid-phares/#ixzz4DZ7dUjxZ>

DIAMOND, Jeremy: Donald Trump (2. 8. 2016): *I can tell refugees 'you can't come here'* [online]. [cit.25.3.2017] Dostupné z: <http://edition.cnn.com/2016/02/08/politics/donald-trump-syria-refugee-crisis/>

FANTZ, Ashley a BRUMFIELD, Ben (19. 11. 2015): *More than half the nation's governors say Syrian refugees not welcome* [online]. [cit.25.3.2017] Dostupné z: <http://edition.cnn.com/2015/11/16/world/paris-attacks-syrian-refugees-backlash/index.html>

FRASER-CHANPONG, Hannah (2015): *Hillary Clinton weighs in on Syrian refugee crisis* [online]. [cit.25.3.2017] Dostupné z: <http://www.cbsnews.com/news/in-dallas-hillary-clinton-weighs-in-on-syrian-refugee-crisis/>

HARTIG, Hannah, LAPINSKI, John, PSYLLOS Stephanie (18. 8. 2016): *Poll: Clinton Maintains Big Lead as Voters Doubt Trump's Temperament* [online]. [cit.5.3.2017] Dostupné z: <http://www.nbcnews.com/storyline/data-points/poll-clinton-maintains-big-lead-voters-doubt-trump-s-temperament-n631351>

HENDERSON, Barney a LAWLER, David (2017): *How does the US election work and what is a swing state?* [online]. [cit.5.4.2016] Dostupné z: <http://www.telegraph.co.uk/news/0/how-does-the-us-election-work-and-which-swing-states-will-determ/>

HOLLAND, Steve, WHITESIDES, John (27. 9. 2016): *Clinton assails Trump in blistering U.S. presidential debate* [online]. [cit.5.3.2017] Dostupné z:

<https://www.aol.com/article/news/2016/09/27/hillary-clinton-donald-trump-first-u-s-presidential-debate/21480091/>

JAFFE, Alexandra (17. 1. 2016): *Hillary Clinton: Nuclear Deal 'Lowered the Threat' Posed by Iran* [online]. [cit.25.3.2017] Dostupné z: <http://www.nbcnews.com/meet-the-press/hillary-clinton-nuclear-deal-lowered-threat-posed-iran-n498231>

KOPAN, Tal (16. 11. 2015): *Donald Trump: Syrian refugees a 'Trojan horse'* [online]. [cit.25.3.2017] Dostupné z: <http://edition.cnn.com/2015/11/16/politics/donald-trump-syrian-refugees/index.html>

KREUGER, Katherine (6. 9. 2016): *Trump On Iran Threat: They Were 'Dying' Before US Made Them A 'World Power'* [online]. [cit.25.3.2017] Dostupné z: <http://talkingpointsmemo.com/livewire/donald-trump-downplays-iran-threat-nuclear-deal>

KREUTZ, Liz (9. 9. 2015): *Hillary Clinton Says She 'Will Not Hesitate to Take Military Action' If Iran Attempts to Get Nuclear Weapon* [online]. [cit.25.3.2017] Dostupné z: <http://abcnews.go.com/Politics/hillary-clinton-hesitate-military-action-iran-attempts-nuclear/story?id=33630243>

LEE, Carol E. (2014): *Iran, World Powers Reach Nuclear Deal* [online]. [cit.25.3.2017] Dostupné z: <https://www.wsj.com/articles/iran-world-powers-reach-nuclear-deal-1436861667>

LOBIANCO, Tom (2. 12. 2015): *Donald Trump on terrorists: 'Take out their families'* [online]. [cit.25.3.2017] Dostupné z: <http://edition.cnn.com/2015/12/02/politics/donald-trump-terrorists-families/>

NEW AMERICAN NATION (2017): *The Constitution – Executive Agreements* [online]. [cit.15.4.2017] Dostupné z: <http://www.americanforeignrelations.com/A-D/The-Constitution-Executive-agreements.html>

NEW YORK TIMES (29. 3. 1984): *How War Powers Act Works* [online]. [cit.15.4.2017] Dostupné z: <http://www.nytimes.com/1984/03/29/world/how-war-powers-act-works.html>

PEW RESEARCH CENTER (7. 7. 2016): *Top voting issues in 2016 election* [online]. [cit.25.3.2017] Dostupné z: <http://www.people-press.org/2016/07/07/4-top-voting-issues-in-2016-election/>

POLKINGTON, Ed, WOOLF, Nicky, JACOBS, Ben (9. 11. 2016): *How the US election unfolded: an agonizing night that put Trump on top* [online]. [cit.5.3.2017] Dostupné z: <https://www.theguardian.com/us-news/2016/nov/09/how-election-night-unfolded-hillary-clinton>

STEAKIN, William: Flash poll (10. 10. 2016): *Clinton wins the second presidential debate* [online]. [cit.5.3.2017] Dostupné z: <https://www.aol.com/article/news/2016/10/10/flash-poll-clinton-wins-the-second-presidential-debate/21577887/>

SVITEK, Patrick (23. 8. 2016): *Trump Open to 'Softening' in Immigration Laws* [online]. [cit.25.3.2017] Dostupné z: <https://www.texastribune.org/2016/08/23/trump-open-softening-immigration-laws/>

TEXAS TRIBUNE: (23. 8. 2016): *Trump Open to 'Softening' in Immigration Laws* [online]. [cit.26.3.2016] Dostupné z: <https://www.texastribune.org/2016/08/23/trump-open-softening-immigration-laws/>

U.S. Department of State (2016): *USA in brief. Elections* [online]. [cit.5.4.2016] Dostupné z: https://share.america.gov/wp-content/uploads/2016/04/Elections-USA_In-Brief-Series_English_Lo-Res.pdf

VLADIMIROV, Nikita (2. 8. 2016): *Trump: US has 'no choice but to bomb' ISIS in Libya* [online]. [cit.25.3.2017] Dostupné z: http://thehill.com/blogs/ballot-box/presidential-races/290115-trump-us-has-no-choice-but-to-bomb-isis-in-libya?utm_source=&utm_medium=email&utm_campaign=3317

WHITAKER, Morgan (20. 10. 2016): *Donald Trump won the final presidential debate* [online]. [cit.5.3.2017] Dostupné z: <https://www.aol.com/article/news/2016/10/20/flash-poll-donald-trump-won-final-presidential-debate/21587773/>

WIKILEAKS (2016): *HRC Paid Speeches* [online]. [cit.25.3.2017] Dostupné z: <https://wikileaks.org/podesta-emails/emailid/927>